جێگیر کردنی بەڵگەکان

لە سەر

حوکمی کەسێك کە داوای فریاکەوتن بکات

لە جگە لە خوای گەورە

یاخود

هەواڵدەرانی غەیب و فاڵچیان بە ڕاست بزانێت

إقامة البراهين

على حكم من استغاث بغير الله

أو صدق الكهنة والعرافين

دانراوی سماحة الشیخ

عبدالعزیز بن عبداللّه بن باز (رحمه الله)

وەرگێڕانی

م/ صلاح الدین عبدالکریم

پێناسی پەرتووك

ناوی کتێب : **جێگیر کردنی بەڵگەکان** ...

ناوی نووسەر : الشيخ عبد العزيز بن عبد الله بن باز .

ناوی وەرگێڕ : مامۆستا صلاح الدين عبد الكريم .

ژمارەی سپاردن : ژمارە (٥٣٠)ی ساڵی (٢٠٠٦) پێ دراوە لە لایەن وەزارەتی ڕۆشنبیری حوکومەتی هەرێمی کوردستانەوە .

زنجیرە : زنجیرەی (٣) سێیەم لە زنجیرەی **بیروباوەڕی کۆمەڵی رزگاربوو و سەرکەتوو** .

نۆرە و ساڵی چاپ : دووەم ـ (١٤٣٢ هـ / ٢٠١١) .

قال الإمام الشافعي رحمهُ الله :

كُلُّ العُلومِ سِوَى القُرآنِ مَشغَلَة ... إلاَّ الـحَديثَ وإلاَّ الفقْـهَ في الدِّينِ

العِلمُ ما كانَ فيهِ قال حَدَّثـنا ... وما سِوَى ذَاكَ وَسواسُ الشَّياطيـنِ

بسم الله الرحمن الرحيم

پێشەكی وەرگێڕ

إنَّ الحَمْدَ لله نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِيْنُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوْذُ بالله من شُرُوْرِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِه اللهُ فَلا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلا هَادِيَ لَهُ .

وَأَشْهَدُ أَنْ لا إلَهَ إلاّ اللهُ وَحْدَهُ لا شَرِيْكَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُوْلُهُ .

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ [سورة آل عمران ١٠٢] .

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾ [سورة النساء : ١] .

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ [سورة الأحزاب : ٧٠ ــ ٧١] .

أَمَّا بَعْدُ ...

فَإِنَّ أَصْدَقَ الحَدِيْثِ كِتَابُ الله وَخَيْرَ الهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّد (صَلَّى اللهُ عَلَيْه وَعَلَى آلِه وَسَلَّمَ) وَشَرَّ الأُمُوْرِ مُحْدَثَاتُهَا وَكُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلالَةٌ وَكُلَّ ضَلالَةٍ فِي النَّارِ .

خوای گەورە بە درێژایی مێژوو سەدو بیست وچوار هەزار (١٢٤٠٠٠) پێغەمبەری یەك لە دوای یەكی بۆ مرۆڤەكان ناردووە، بە جیاوازی رەنگ و زمان و نەتەوە و شەریعەت، وە بەیەكسانی بیروباوەڕ كە بریتی بووە لە: یەكخواپەرستی خوای گەورە، تاوەكو رێنمونی خەڵكی بكەن كە دەم و دڵ و هەموو ئەندامەكانی لەشیان تەنها پەیوەست بێت بە خوای گەورەوە و تەنها روو لەو بكەن لە پاڕانەوە و داوای فریاكەوتن و داوای

یارمەتی كردن و داوای پەنا گرتن و ترسان و بە ئومێد بوون پشت پێ بەستن و سەربڕین و پەیمان بەستن و ...

چونكە تەنها خوای گەورەیە كە فریایان دەكەوێت و بەهانایانەوە دێت و رزگاریان دەكات و وەڵامیان دەداتەوە و دەیان پارێزێت و یارمەتی و كۆمەكیان دەكات و ...

وە جگە لە خوای گەورە هەرچەندە پێغەمبەرێكی نێردراو، یاخود فریشتەیەكی نزیك لە خوای گەورە بێت تواناو دەسەڵاتی ئەم شتانەیان نییە، چ جای مردووی ناو گۆڕ و دار و بەرد و پەڕۆ میروو ...

خوای گەورە بێدەسەڵاتی و بێتوانایی هەموو ئەمانەمان بۆ دەردەخات، كە هیچ شتێكیان بەدەست نییە و خاوەنی هیچ شتێك نین و هیچ موڵكێكیان نییە، بەڵكو تەنها دەوڵەمەند كە موڵكی ئاسمانەكان و زەوی هەیە بریتییە لە خوای گەورە، كە دەفەرمێت: ﴿وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ﴾ [فاطر: ١٣-١٤].

واتە: ئەوانەی كە ئێوە لێیان دەپاڕێنەوە جگە لە خوای گەورە موڵكی هیچ شتێكیان نییە لە ئاسمانەكان و زەویدا، تەنانەت موڵكی پەردە تەنكەكەی دەوری ناوكە خورمایان نییە، وە ئەگەر لێیان بپاڕێنەوە ئەوان دوعا و پاڕانەوەی ئێوە نابیستن و بێ ئاگان لێی، وە ئەگەر وایش دابنێین كە دوعاكانتان دەبیستن ئەوا توانای وەڵامدانەوەتانیان نییە، وە لە رۆژی قیامەتیشدا بێباوەڕن بەو هاوبەش بڕیاردانەی كە ئێوە ئەوانتان كردبوو بە هاوبەش بۆ خوای گەورە و لە جیاتی خوای گەورە لەوان

دەپاڕانەوە، وە هیچ کەسێك وەکو خوای گەورە سەرەنجام و کۆتایی شتەکاناتان پێ راناگەیەنێت.

وە لە ئایەتێکی تردا زیاتر بێ دەسەڵاتیان دەردەخات کە دەفەرمێت:
﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَاسْتَمِعُوا لَهُ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوِ اجْتَمَعُوا لَهُ وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ﴾ [الحج: ٧٣].

واتە: ئەی خەڵکینە نمونەیەك هێنراوەتەوە سەرەنجی بدەنێ و گوێی بۆ بگرن، ئەویش ئەوەیە کە: ئەو کەسانەی کە ئێوە جگە لە خوای گەورە داوان لێ دەکەن و لێیان دەپاڕێنەوە، ئەوەندە بێ دەسەڵاتن توانای دروست کردنی مێشێکیان نی‌یە ئەگەر هەر هەموویشیان بۆی کۆببنەوە، وە لەوەیش بێدەسەڵات ترن کە ئەگەر مێشەکە شتێکیان لێ بفڕێنێت و ببیات، ئەوا توانای لێ سەندنەوەیان نی‌یە و ناتوانن لێی بسێننەوە، کەواتە: داواکەر و داوا لێ کراو هەردوو لایان بێ دەسەڵات و لاوازن.

کەواتە: ئایا کەسانێك کە بەم شێوەیە لاواز و بێدەسەڵات بن شایانی ئەوەن کە مرۆڤ روویان تێ بکات و لێیان بپاڕێتەوە و پشت بکات لە خوای بە توانا و بە دەسەڵات؟!

بێ گومان نەخێر، هیچ کاتێك ئەمە پیشەی مرۆڤی ژیر و هۆشمەند نەبووە، بەڵکو مرۆڤی ژیر تەنها روو لە خوای گەورە دەکات و دڵی پەیوەستە بەوەوە و پشت دەکات لە هەموو پەرستراوەکانی تر جگە لە خوا.

شێخی ئەلبانی (ڕەحمەتی خوای لێ بێت) دەربارەی داوای فریاکەوتن لە جگە لە خوای گەورە روداوێکمان بۆ دەگێڕێتەوە و دەفەرمێت:

(لە زۆرێك لە خەڵکی میسر و سوریام بیستوە، کورتەکەی ئەمەیە: رۆژێك هەندێك لە خەڵکی سواری کەشتی‌یەك دەبن و لە ناو دەریاکەدا شەپۆلی ئاوەکە زۆریان بۆ دێنێت و نزیکە کەشتی‌یەکەیان نوقمی ئاوەکە بێت، هەرکەسێك لەلای خۆیەوە باوەڕی بە کێ هەبێت داوای فریاکەوتنی لێ دەکات، هەیانە هاوار بۆ (بَدوي) دەکات کە فریایان بکەوێت و رزگاریان بکات، وە هەیانە هاوار بۆ (رفاعي) دەکات، وە هەیانە هاوار بۆ (عبدالقادري گەیلانی) دەکات، تەنها یەك پیاوی یەکخواپەرستیان تێدا دەبێت کە هاوار بۆ خوای گەورە دەکات کە فریایان بکەوێت و رزگاریان بکات، ئەمیش زۆر بێزار و دڵ تەنگ دەبێت کە هەموو خەڵکی پشتیان لە خوای گەورە کردووە و هەر کەسێك داوای فریاکەوتن لە مردوویەك دەکات، بۆیە ئەمیش دەڵێت: خوایە پاپۆڕەکە نوقم و ژێر ئاو بخەیت خۆ کەسیان تۆ ناناسن [1].

پێغەمبەریش (ﷺ) دەفەرمێت: ((إنه من لم يسأل الله تعالى يغضب عليه))[2].

واتە: هەرکەسێك داوا لە خوای گەورە نەکات ئەوا خوای گەورە لێی تووڕە دەبێت.

---

[1] الآيات البينات في عدم سماع الأموات عند الحنفية السادات، للعلامة: نعمان ابن المفسر الشهير محمود الآلوسي (رحمه الله)، حققه وقدم له وخرج أحاديثه وعلق عليه المحدث العلامة: محمد ناصرالدين الألباني (رحمه الله).

[2] صحيح الجامع الصغير رقم : (٢٤١٨) .

کەواتە: پێویستە لەسەر هەموو موسڵمانێك دوعا و پاڕانەوە و داوای فریاکەوتنی تەنها لە خوای گەورە بکات ئەگەر دەیەوێت سەرفراز و سەرکەوتوی دونیا و قیامەت بێت و، پارێزراو بێت لە سزای خوای گەورە و وەڵامی داواکاری‌یەکانی بدرێتەوە.

وە ئەم کتێبەی بەردەستیش لەیەکێك لەنامەکانیدا بە تێروتەسەلی و بەجوانی باس لەم بابەتە دەکات، وە ئاراستەی موسڵمانان دەکات بەرەو خوای گەورە و وازهێنان و دەست بەرداربوون لە هەموو پەرستراوە بەتاڵە بێ سودەکان کە خەڵکی نەزان و نەفام لە جگە لە خوای گەورە جۆرەها پەرستنیان بۆ ئەنجام دەدەن.

داواکارین لە خوای گەورە کە بەم کتێبە سود بگەیەنێت، وە بەهانای موسڵمانانەوە بێت، و فریایان بکەوێت لە هەموو کات وسات و شوێنێکدا آمين .

وصلى الله وسلم على نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين.

وەرگێڕ

صلاح الدين عبد الكريم

ڕۆژی شەممە بەرواری١٨ ی رجب / ١٤٢٧

بەرامبەر ٢٠٠٦/٨/١٢

بسم الله الرحمن الرحيم

پێشکەش کردن

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه.

أمَّا بعد :

لەبەر ئەوەی بیروباوەڕی یەکخواپەرستی ئەو بنچینەیەیە کە بانگەوازی محمدی کوڕی عبداللەی (ﷺ) لەسەر بنیات نراوە کە لەڕاستیدا درێژ بوونەوەیە بۆ بانگەوازی هەموو پێغەمبەران (عليهم الصلاة والسلام) هەروەکو خوای گەورە دەفەرمێت: ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولاً أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾ [النحل: ٣٦].

واتە: بە تأکیدی بۆ هەموو کۆمەڵە خەڵکێك پێغەمبەرێکمان ناردووە تا پێیان بڵێت بە تاکوتەنها خوا بپەرستن و هاوبەشی بۆ بڕیار مەدەن و خۆتان دوور بخەنەوە لە تاغوت.

وە لە تەواوێتی بیروباوەڕ بوون بەم بانگەوازە دژایەتی کردنی داهێنراو و شتە پڕ و پوچەکانە بە هەموو جۆر و شێوازەکانی‌یەوە، وە پێویستە لەسەر هەموو موسڵمانێك کە زانا و چاو ڕۆشنا بێت لە دینەکەیدا، وە خوای گەورە بپەرستێت بە گوێرەی شەریعەتی ئیسلام.

وە موسڵمانە سەرەتاکان لە پێشینەکانی ئەم ئوممەتە لەسەر ڕێنمایی (هیدایەت) بوون لەکاروباری دینەکەیاندا، چونکە کردەوەکانیان بەڵکو هەموو ئیش و کارەکانیان بە گوێرەی قورئانی پیرۆز و سوننەتی پاککراو بووە.

پاشان کاتێك کە زۆربەی موسڵمانان لایاندا لەم بەرنامە ڕاستە (بەرنامەی قورئان و سوننەت) لە بیروباوەڕ و کردەوەکانیان دابەش بوون بۆ چەند تاقم و حیزبێك لە بیروباوەڕ و مەزهەب و سیاسەت و حوکمەکان، کە ئەنجامی ئەم

لەرێ دەرچوونەیش بریتی بوو لە بڵاو بوونەوەی داهێنراو و شتی پڕو پوچ و بەتاڵ و جادووگەری، کە ئەمەش بوو بە دەروازەیەك بۆ دوژمنانی ئیسلام لە تانەدان لە ئیسلام و هەڵگرەکانی.

وە زانایانی ئیسلام لە کۆن و نوێدا لە دانراوەکانیاندا خەڵکیان ئاگادار کردۆتەوە لەم شتە داهێنراوانە، وە یەکێك لەو دانراوە گرنگانە بریتییە لە کتێبی : (إقامة البراهين)ی زانای پایە بەرز شێخ عبدالعزیز بن عبدالله بن بازە (ڕەحمەتی خوای لێ بێت)، کە پێك هاتوە لەسێ نامەی کۆکراوە:

یەکەم: لە حوکمی داوای فریاکەوتن لە پێغەمبەر (ﷺ) .

دووەم: لە حوکمی داوی فریاکەوتن لە جن و شەیتانەکان و نەزرکردن بۆیان.

سێیەم: لە حوکمی خواپەرستن بە چەند ویردێکی داهێنراوی هاوبەش بڕیاردان.

وە سەرۆکایەتی کە هەڵگری ئاڵای بانگەوازی ئیسلامییە لەم وڵاتە پیرۆزەدا ئەم سێ نامەیە دەخاتە بەر دەستت ئەی خوێنەری بەڕێز: وەکو هاوکاری کردنێك لە دژایەتی کردنی شتە داهێنراو و ئەفسانەکان، وە بۆ بەرزکردنەوەی ئاستی ڕۆشنبیری و تێگەیشتنی ڕاستەقینەیی بۆ ئیسلام.

داواکارین لە خوای باڵا دەستی بەرز کە بەم نامانە سوود بگەیەنێت بە بەندەکانی.

والله ولي التوفيق وصلى الله على محمد وآله وصحبه وسلم.

بڵاوکەرەوە

بسم الله الرحمن الرحيم

نامەی یەکەم

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وعلى آله وأصحابه ومن اهتدى بهداه ، أما بعد :

ڕۆژنامەی (المجتمع)ی کوێتی لە ژمارەی (١٥)ی دەرچوو لە بەرواری (١٩/٤/١٣٩٠)ی کۆچی چەند دێڕە هۆنراوەیەکی بڵاو کردۆتەوە لە ژێر ناونیشانی (لە یادی لە دایك بوونی پێغەمبەردا (ﷺ)، کە ناوەڕۆکی ئەو چەند دێڕە هۆنراوەیە بریتییە لە داوای فریاکەوتن لە پێغەمبەر (ﷺ) و داوای سەرکەوتن بە هۆی ئەوەوە بۆ فریاکەوتنی نەتەوەی ئیسلام و رزگارکردنی لەو پارچە پارچەیی و جیاوازییەی کە تێی کەوتووە بەواژووی کەسێك کە ناوی لە خۆی ناوە (آمنة) کە ئەمەیش دەقی ئەو چەند دێڕە هۆنراوە ئاماژە بۆ کراوەیە:

يارسول الله أدرك عالما   يشعل الحرب ويصلى من لظاها
يارسول الله أدرك أمة   في ظلام الشك قد طال سراها
يارسول الله أدرك أمة   في متاهات الأسى ضاعت رؤاها

واتە: ئەی پێغەمبەری خوا فریای خەڵکانێك بکەوە کە جەنگێك دادەگیرسێنن و بەگڕ و بڵێسەی دەسوتێن.

ئەی پێغەمبەری خوا فریای نەتەوەیەك بکەوە کە لە تاریکی گوماندا ڕۆیشتنی دریژەی کێشاوە.

ئەی پێغەمبەری خوا فریای نەتەوەیەك بكەوە كە لە چۆڵەوانی خەفتدا بینینی فەوتاوە.

إلى أنْ قالتْ :

يا رسول الله أدرك أمة — في ظلام الشك قد طال سراها
عجل النصركما عجلته — يوم بدر حين ناديت الإله
فاستحال الذل نصرا رائعا — إن لله جنودا لا تراها

تا دەڵێت:

ئەی پێغەمبەری خوا فریای نەتەوەیەك بكەوە كە لەتاریكی گۆماندا ڕۆیشتنی درێژەی كێشاوە.

سەركەوتن پێش بخە هەروەكو چۆن لە ڕۆژی بەدرا پێشت خست كاتێك دوعات كرد لە خوا.

سەر شۆڕی گۆڕا بۆ سەركەوتنێكی جوان بەڕاستی خوای گەورە سەربازی هەیە كە نایانبینیت .

(الله أكبر) بەم شێوازە ئەم نوسەرە بانگەواز و داوای فریاكەوتنی خۆی ئاراستەی پێغەمبەر (ﷺ) دەكات، داوای فریاكەوتنی ئۆممەتی لێدەكات بە پێش خستنی سەركەوتنیان كە لە بیری كردووە یاخود نەزانە بەوەی كە سەركەوتن تەنها بەدەستی خوای گەورەیە و ئەم شتە بەدەستی پێغەمبەر (ﷺ) و جگە لەویش لە دروست كراوەكان نیيە، هەروەكو چۆن خوای گەورە دەفەرمێت: ﴿وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ [آل عمران: ١٢٦].

واتە: سەركەوتن نيیە تەنها لەلای خوای باڵا دەستی كاربەجێ نەبێت.

وە دەفەرمێت: ﴿إِنْ يَنْصُرْكُمُ اللَّهُ فَلا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ يَخْذُلْكُمْ فَمَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرُكُمْ مِنْ بَعْدِهِ﴾ [آل عمران: ١٦٠].

واتە: ئەگەر خوای گەورە سەرتان بخات ئەوا كەس ناتوانێت زاڵ بێت بەسەرتاندا، وە ئەگەر خوای گەورە سەر شۆڕتان بكات ئەوا كێ هەیە لە پاش خوای گەورە بتوانێت ئێوە سەربخات؟.

وە بەدەقی قورئان و سوننەت و یەك دەنگی زانایانیش زانراوە كە خوای گەورە دروست كراوەكانی دروست كردوە تا بەتاك و تەنها بیپەرستن، وە پێغەمبەرانیشی ناردووە و پەرتوكەكانیشی دابەزاندووە بۆ ڕوونكردنەوی ئەم پەرستنە و بانگەواز كردن بۆی، هەروەكو دەفەرمێت:

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْأِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ [الذاريات: ٥٦] .

واتە: من جن و مرۆڤم دروست نەكردوە تەنها بۆ ئەوە نەبێت كە بەتاك تەنها بم پەرستن وهاوبەشم بۆ بڕیار نەدەن.

هەروەها دەفەرمێت: ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولاً أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾ [النمل: ٣٦].

واتە: بە تأكیدی بۆ هەموو كۆمەڵە خەڵكێك پێغەمبەرێكمان ناردووە تا بەخەڵكی بڵێن بەتاك و تەنها خوای گەورە بپەرستن و هاوبەشی بۆ بڕیار مەدەن و خۆتان دوور بخەنەوە لە تاغوتەكان.

وەدەفەرمێت : ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ﴾ [الأنبياء: ٢٥] .

واتە: لە پێش تۆدا ئەی محمد (ﷺ) هیچ پێغەمبەرێكمان نەناردووە ئیللا (وەحی) سروشمان بۆی ناردووە كە هیچ پەرستراوێكی تری حەق نیيە

كە شایەنی پەرستن بێت جگە لە خوای گەورە، دەی كەواتە خوای گەورە بپەرستن بە تاك و تەنها .

وە دەفەرمێت: ﴿الر كِتَابٌ أُحْكِمَتْ آيَاتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنَّنِي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ﴾ [هود: ١-٢] .

واتە: ئەم قورئانە كتێبێكە ئایەتەكانی تەواو كراوە و ڕێك خراوە، پاشان بەباشترین شێوە ڕوون كراوەتەوە لە لایەن خوایەكەوە كە كاربەجێ و زانایە لە پێناوی ئەوەی كە هیچ پەرستراوێك نەپەرستن جگە لە خوای گەورە نەبێت، وە من ـ پێغەمبەر (ﷺ) ـ بۆ ئێوە ئەی خەڵكی ترسێنەر و ئاگادار كەرەوەم بەسزا لە دونیا و دواڕۆژدا بۆ كەسێك سەرپێچی بكات، وە مژدەدەرم بەبەهەشت بۆ كەسێك كە گوێڕایەڵ بێت.

لەم چەند ئایەتەدا خوای گەورە بۆمان ڕوون دەكاتەوە كە جن و مرۆڤی دروست نەكردووە تەنها بۆ ئەوە نەبێت كە بە تاك و تەنها بیپەرستن و هاوبەشی بۆ بڕیار نەدەن، وە ڕوونی كردەوە كە پێغەمبەرانی ناردووە (علیهم الصلاة والسلام) بۆ فەرمان كردن بەم پەرستنە و قەدەغەكردنی دژەكەی، وە خوای گەورە پێمان ڕادەگەیەنێت كە ئایەتەكانی قورئانەكەی تەواو و باش كردووە و ڕوونی كردۆتەوە بە تەواوی تا جگە لە خۆی كەسی تر نەپەرسترێت، وە پەرستنیش بریتییە لە: یەكخواپەرستییەكەی و گوێڕایەڵی كردنی بەجێبەجێ كردنی فەرمانەكانی و وازهێنان لە قەدەغەكراوەكانی كە خوای گەورەیش فەرمانی بەمە كردووە لە زۆر ئایەتدا لەوانە دەفەرمێت: ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ﴾ [البینة : ٥].

واتە: فەرمانیان پێنەكرابوو تەنها بەوە نەبێت كە خوای گەورە بپەرستن بە تاك و تەنها و دڵسۆزی و نیەت پاكییەوە لە دیندا، وە لابدەن لە هەموو دینەكانی تر .

وە دەفەرمێت: ﴿وَقَضَى رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ﴾ [الإسراء: ٢٣].

واتە: خوای گەورە فەرمانی كردووە و بڕیاری داوە كە هیچ شتێك نەپەرستن تەنها خوای گەورە نەبێت.

وە دەفەرمێت: ﴿فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصاً لَهُ الدِّينَ أَلا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ﴾ [الزمر: ٢-٣] .

واتە: خوای گەورە بپەرستن بە تاك و تەنها و نیەت پاكی لە دیندا، ئایا پەرستنی پاك و ساف و بێگەرد تەنها بۆ خوای گەورە نییە؟

وە ئایەتی تر لەم مانایانە زۆرن كە هەموویان بەڵگەن لەسەر پێویستێتی نیەت پاكی لەپەرستندا بۆ خوای گەورە بەتاك و تەنها، وە واز هێنان لە پەرستنی جگە لەخوای گەورە لە پێغەمبەران و جگە لەوان، وە گومانی تێدا نییە كە پاڕانەوە لە گرنگترین جۆرەكانی پەرستنەو كۆكەرەوەترینیانە، بۆیە پێویستە بە دڵسۆزی و نیەت پاكی بۆ خوای گەورە ئەنجام بدرێت بە تاك و تەنها، هەروەكو خوای گەورە دەفەرمێت: ﴿فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾ [غافر: ١٤] .

واتە: بپاڕێنەوە لە خوای گەورە بەتاك و تەنها و نیەت پاكی لە دیندا با كافرەكانیش پێیان ناخۆش بێت.

وە خوای گەورە دەفەرمێت:

﴿وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلا تَدْعُو مَعَ اللَّهِ أَحَداً﴾ [الجن: ١٨] .

واتە: مزگەوت و شوێنی کڕنوش بردن هی خوایە، ئێوە مەپاڕێنەوە لە هیچ کەسێکی تر لە گەڵ خوای گەورەدا بەڵکو بەتەنها لەو بپاڕێنەوە و ئەو بپەرستن.

وە ئەمەیش هەموو دروست کراوەکان دەگرێتەوە لە پێغەمبەران و جگە لەوانیش چونکە (أحداً) نەناسراوە (نكرة) و ڕستەکەیش قەدەغەکردنە (نهي)، بۆیە جگە لە خوای گەورە هەموو کەسێکی تر دەگرێتەوە و گشتییە، خوای گەورە دەفەرمێت:

﴿وَلا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لا يَنْفَعُكَ وَلا يَضُرُّكَ﴾ [يونس: ١٠٦] .

واتە: مەپاڕێرەوە لە جگە لە خوای گەورە کە نەسودت پێ دەگەیەنن نە زیان.

ئەم گفتوگۆیە بۆ پێغەمبەرە (ﷺ)، وە زانراویشە کە خوای گەورە پاراستویەتی لە هاوبەش بڕیاردان بەڵکو مەبەست لەوە ئاگاداکردنەوەی جگە لە پێغەمبەرە (ﷺ)، پاشان خوای گەورە دەفەرمێت:

﴿فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذاً مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ [يونس: ١٠٦] .

واتە: ئەگەر پاڕایتەوە لە جگە لە خوای گەورە ئەوا تۆ لەستەم کارانی واتە: هاوبەش بڕیاردەران، جا ئەگەر سەروەری نەوەکانی ئادەم (عليه السلام) بپاڕایاتەوە لە جگە لە خوای گەورە دەبووە یەکێك لە ستەم کاران ئەی ئیتر چۆن جگە لەو نابێت بە یەکێك لە ستەم کاران، کە ستەمیش ئەگەر بەبەر بڵاوی هات ئەوا مەبەست پێی هاوبەش بڕیاردانی گەورەیە، هەروەکو چۆن خوای گەورە دەفەرمێت: ﴿وَالكافِرُونَ هُمُ الظالمون﴾ [البقرة: ٢٥٤].

واتە: کافرەکان ئەوان ستەمکارن.

وە دەفەرمێت: ﴿إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾ [لقمان: ١٣] .

واتە: بەڕاستی هاوبەش بڕیاردان ستەمێکی زۆر گەورەیە.

بەم ئایەتانە و جگە لەم ئایەتانەش زانرا کە پاڕانەوە لە جگە لە خوای گەورە لە مردووەکان و دار و بتەکان و جگە لەمانەش هاوبەش بڕیاردانە بۆ خوای گەورە و نەفی ئەو پەرستنە دەکات کە خوای گەورە جنی و مرۆڤی لە پێناویدا دروست کردووە و پێغەمبەرانی لە پێناویدا ناردووە و کتێبەکانی ناردۆتە خوارەوە بۆ ڕوونکردنەوەی و بانگەوازکردن بۆ لای، کە ئەمەیش بریتییە لەمانای (لا إلهَ الاَّ الله) کە ماناکەی بریتییە لەوەی: کە هیچ پەرستراوێك نییە بە حەق کەشایەنی پەرستن بێت جگە لە (الله)، (لا إلهَ الاَّ الله) نەفی پەرستن دەکات لە جگە لە خوای گەورە و جێگیری دەکات بەتاك و تەنها بۆ خوای گەورە، وەکو خوای گەورە دەفەرمێت:

﴿ذَلكَ بأنَ اللهَ هُوَ الحقُ وأنَ مَا يَدْعُونَ منْ دُونِهِ البَاطل﴾ [لقمان: ٣٠] .

واتە: بەم شێوازە بەڕاستی خوای گەورە حەقە و ڕاستە، وە ئەوانەی کە لە جگە لە خوای گەورە دەیان پەرستن هەموویان بەتاڵن.

ئەمەیش بنچینەی دینە و بناغەی نەتەوەی ئیسلامە، وە هیچ پەرستنێك ڕاست و دروست نییە بە تەنها لەپاش ڕاستێتی و دروستێتی ئەم بنچینەیە نەبێت، هەروەکو چۆن خوای گەورە دەفەرمێت:

﴿وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ [الزمر: ٦٥] .

واتە: بە تأكيدى سروشمان بۆ تۆ ناردووە ئەی محمد (ﷺ) وە بۆ پێغەمبەرانی پێش تۆیش کە ئەگەر هاوبەش بۆ خوای گەورە بڕیار بدەیت ئەوا هەموو کردەوە چاکەکانت بەتاڵ دەبێتەوە و دەبیتە یەکێك لەو کەسانەی کە دۆڕاو و خەسارەت مەندن لە دونیا و قیامەتدا.

وەدەفەرمێت: ﴿وَلَو أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَاكَانُوا يَعْمَلُون﴾ [الأنعام: ٨٨] .

واتە: ئەگەر هاوبەشیان بڕیار بدایە بۆ خوای گەورە ئەوا هەموو کردەوە چاکەکانیان بەتاڵ دەبووەوە.

وە ئایینی ئیسلام بنیات نراوە لەسەر دوو بنچینەی زۆر گەورە یەکێکیان ئەوەیە کە: جگە لە خوای گەورە هیچ کەسێکی تر نەپەرسترێت، دووەمیشیان ئەوەیە کە: خواپەرستی نەکرێت تەنها بە شەریعەت و بەرنامەی پێغەمبەرەکەی نەبێت (ﷺ)، ئەمەیش مانای (لا إلهَ الاَّ الله محمد رسول الله)یە، بۆیە هەر کەسێك بپاڕێتەوە لە پێغەمبەران و جگە لەوان، یاخود بپاڕێتەوە لە بت و داروبەرد و جگە لەمانە لە دروست کراوەکان، یاخود داوای فریاکەوتنیان لێ بکات، یاخود خۆی نزیك بکاتەوە لێیان بە ئاژەڵ سەربڕین بۆیان و پەیمان دان پێیان، یاخود نوێژیان بۆ بکات، یاخود کڕنوشیان بۆ ببات ئەوا کردویانێتی بە پەرستراو لەجگە لە خوای گەورە و کردویانێتی بە هاوشێوە بۆ خوای پاك و بێگەرد، کە ئەمەیش ئەم بنچینەیە هەڵدەوەشێنێتەوە و نەفی مانای (لا إلــهَ إلاَّ الله) دەکات، هەروەکو چۆن کەسێك لە دیندا شت دابهێنێت کە خوای گەورە ڕێگای پێنەدابێت ئەوا مانای (محمد رسول الله)ی جێبەجێ نەکردووە، خوای گەورە دەفەرمێت:

﴿وَقَدِمْنَا إِلَى مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُوراً﴾ [الفرقان: ٢٣] .

واتە: چی کردەوەی باشیان کردبوو هەموومان کرد بە تۆزی بڵاوبوو و بە تاڵمان کردەوە.

ئەم کردەوانە کردەوەی کەسێکە کە لەسەر هاوبەش بڕیاردان بۆ خوای گەورە مردبێت، بە هەمان شێوە کردەوە داهێنراوەکان کە خوای گەورەی ڕێگای پێنەداوە لە ڕۆژی قیامەتدا دەبێت بە تۆزی بڵاوبوو چونکە نەگونجاوە لەگەڵ بەرنامە پاککراوەکەی، هەروەکو چۆن پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرمێت: ((مَنْ أحْدَثَ في أمْرنا هَذا ما لَيْسَ منه فهو رَد))[٣] .

واتە: هەرکەسێك لە دینی ئێمەدا شتێکی تازە دابهێنێت کە تێیدا نەبێت ئەوا لێی وەرناگیرێت و ڕەت دەکرێتەوە .

وە ئەم ئافرەتە نوسەرەیش داوای فریا کەوتن و پاڕانەوەکەی ئاراستەی پێغەمبەر (ﷺ) کردووە، نەك پەروەردگاری هەموو جیهان کە سەرکەوتن و زیان و سود تەنها بەدەست ئەوە و هیچ شتێك بەدەستی جگە لەو نی-یە، گومانی تێدا نییە ئەمە ستەمی گەورەیە و هاوبەش بڕیاردانی خراپە، وە خوای گەورە داکۆکی لەسەر ئەوە کردووە کە دوعا لەو بکرێت و پەیمانیشی داوە کە هەر کەسێك لێی بپاڕێتەوە ئەوا وەڵامی دەداتەوە، وە هەڕەشەی کردووە بە خستنە ناو ئاگری دۆزەخ بۆ ئەو کەسانەی کە لوت بەرزن و لە خوا ناپاڕێنەوە هەروەکو دەفەرمێت:

﴿وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾ [غافر: ٦٠] .

---

(٣) صحيح البخاري رقم : (٢٦٩٧) وصحيح مسلم رقم : (١٧١٨) .

واتــە: پــەروەدگارتان فەرمویــەتی لــە مــن بپاڕێنــەوە ئــەوا وەڵامتــان دەدەمەوە، وە ئەو كەسانەی خۆیان بە گەورە دەزانن لە پاڕانەوە لە مـن و لێم ناپاڕێنەوە ئەوانە دەچـنە دۆزەخـەوە بەسـەر شـۆڕی و ڕیـسوایی و بچوك كراوەیی و بێ ڕێزی.

ئەم ئایەتـە پـیرۆزە بەڵگەیـە لەسـەر ئـەوەی كـە پاڕانـەوە پەرسـتنە، وە ئەوەی كە خۆی بە گەورە بزانێت لە ئاستیدا ئـەوا شـوێنی دۆزەخـە، جـا ئەگەر ئەمە حاڵی كەسێك بێت خۆی بـە گـەورە بزانێـت و نەپاڕێتـەوە لـە خوای گەورە ئەی ئیتر ئەبێت حاڵی كەسێك چۆن بێت كـە پـشت لـە خـوا بكات و لە جگە لە خوای گەورە بپاڕێتەوە، لە كاتێكد كـە خـوای گـەورە نزیكە لە دروستكراوەكانی و وەڵام دەرەوەیە و خاوەنی هەموو شـتێكە و توانا و دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێكدا هەیە هەروەكو دەفەرمێت:

﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾ [البقرة: ١٨٦].

واتە: ئەی محمد (ﷺ) ئەگەر بەندەكانی من پرسیاری منیان لێت كرد ئەوا من لێیان نزیكم بـە بیـستن و بیـنین و زانیـاری و ویـست و دەسـەڵات، وە وەڵامی دوعا و پاڕانەوەی ئەو كەسانە دەدەمەوە كە لـە مـن دەپاڕێنـەوە با ئەوانیش وەڵامی بانگەواز و فەرمانی من بدەنەوە و بـاوەڕم پـێ بهێـنن بەڵكو بچنە سەر ڕێگای ڕاست.

وە پێغەمبەریش (ﷺ) لە فەرمودەی صەحیح دا پێمـانی ڕاگەیانـدووە كـە پاڕانەوە پەرستنە، وە بە (عبدالله)ی كوڕی (عەباس)ی ئامۆزای (خوایـان

لێ ڕازی بێت) دەفـەرمێت: ((إحْفَظ اللهَ يَحْفَظْكَ إحْفَظ اللهَ تَجدْهُ تجَاهَكَ، إذا سَأَلْتَ فَسْأل اللهَ، وَإذا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعنْ باللهِ))[٤].

واتە: دینی خوای گەورە بپارێزە خوای گەورە دەتپارێزێت، دینـی خـوای گـەورە بپـارێزە ئـەوا خـوای گـەورە دەبینیتـەوە ڕووە و خـۆت كـەفریات دەكـەوێت، وە ئەگـەر داوات كـرد ئـەوا هـەر داوا لـە خـوای گـەورە بكـە بەتەنها، وە ئەگەر داوای یارمەتیت كـرد تـەنها لـە خـوای گـەورەی داوای بكە.

وە دەفەرمێت:

((مَنْ مَاتَ وهو يَدْعُوا من دونِ اللهِ نِدًّا دخلَ النار))[٥].

واتــە: هەركەسـێك بمرێـت و بـاوەڕی وابێـت خـوای گـەورە هاوشـێوە و هاوبەشی هەیە و لێی بپاڕێتەوە ئەوا دەچێتە ئاگری دۆزەخەوە.

وفي الصحيحين عن النبي (ﷺ) أنه سُئِلَ أيُّ الذَّنْبِ أعْظَمُ؟ قال: ((أنْ تَجْعَلَ للهِ نِدًّا وَهُوَ خَلَقَكَ))[٦].

واتە: پرسیار كـرا لـە پێغەمبـەر (ﷺ) چـی تاوانێـك لـە هـەموو تاوانـەكان گەورەترە؟

فەرمووی: هاوشێوە بۆ خوای گەورە دابنێیت و وەكو خوا بیپەرستیت لـە كاتێكدا كە خوای گەورە تۆی دروست كردووە.

---

[٤] صحيح سنن الترمذي رقم : (٢٥١٦) .

[٥] صحيح البخاري رقم : (٦٦٨٣) .

[٦] صحيح البخاري رقم : (٤٧٦١) وصحيح مسلم رقم : (١٢٤) .

وە هەموو کەسێك کە بپاڕێتەوە لە جگە لە خوای گەورە، یاخود داوای فریاکەوتنیان لێ بکات، یاخود پەیمانیان بداتێ، یاخود ئاژەڵیان بۆ سەرببڕێت، یاخود شتێك لە پەرستنیان بۆ جێبەجێ بکات جگە لەوانەی پێشوو ئەوا کردویانێتی بە هاوشێوە بۆ خوای گەورە ئیتر جیاوازی نییە ئایا پێغەمبەر بن یاخود پیاو چاك بن یاخود فریشتە بن یاخود جنی بن یاخود بت بن یاخود جگە لەمانە بن لە دروست کراوەکان.

بەڵام داواکردن لە کەسێکی زیندووی ئامادە لە شتێکدا کە توانای هەبێت بەسەریداو پشتی پێ ببەستێت لە ئیش و کارە هەست پێ کراوەکاندا کە توانای هەبێت بەسەریدا ئەوە هاوبەش بڕیاردان نییە، بەڵکو شتێکی ئاسایی و دروستە لە نێوان موسڵماناندا هەروەکو چۆن خوای گەورە لە چیرۆکی پێغەمبەر (موسی)دا (عليه السلام) دەفەرمێت:

﴿فَاسْتَغَاثَهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ﴾ [القصص: ١٥].

واتە: ئەوەی کە لە کۆمەڵی خۆی بوو داوای فریاکەوتنی کرد لە (موسی) (عليه السلام) بەسەر دوژمنەکەیدا.

وە هەروەکو چۆن خوای گەورە لە چیرۆکی (موسی)دا (عليه السلام) دەفەرمێت:

﴿فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفاً يَتَرَقَّبُ﴾ [القصص: ٢١].

واتە: (موسی) (عليه السلام) لە شارەکە دەرچوو دەترسا و چاودێری گەیشتن و گرتنی دەکرد لە ستەم کاران.

وە هەروەکو چۆن مرۆڤ لە جەنگ و جگە لە جەنگ لەو ئیش و کارانەی کە تووشی خەڵکی دەبێت داوای فریاکەوتن دەکات لە هاوڕێکانی و پێویستیان بەپشت بەستن هەیە بەیەکتری، وە خوای گەورە فەرمانی

کردووە بە پێغەمبەر (ﷺ) کە بەخەڵکی ڕابگەیەنێت کە ئەو موڵکی سود و زیان گەیاندنی بەهیچ کەسێك نییە، هەروەکو لە سورەتی (الجن)دا دەفەرمێت:

﴿قُلْ إِنَّمَا أَدْعُو رَبِّي وَلا أُشْرِكُ بِهِ أَحَداً قُلْ إِنِّي لا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرّاً وَلا رَشَداً﴾ [الجن: ٢٠-٢١].

واتە: ئەی محمد (ﷺ) بە بێ باوەڕان بڵێ: من تەنها لە پەروەردگارم دەپاڕێمەوە، وە هیچ کەس ناکەم بە هاوبەشی و جگە لەو لە کەسی تر ناپاڕێمەوە، وە پێیان بڵێ من توانای زیان و سود پێگەیاندنی ئێوەم بەدەست نییە و تەنها سود و زیان بە دەستی خوای گەورەیە.

وە لەسورەتی (الأعراف)دا دەفەرمێت:

﴿قُلْ لا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعاً وَلا ضَرّاً إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِيَ السُّوءُ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ [الاعراف: ١٨٨].

واتە: ئەی محمد (ﷺ) بەبێ باوەڕان بڵێ: من سود و زیانی خۆم بەدەستی خۆم نییە و تەنها بە دەستی پەروەردگارە مەگەر خوای گەورە ویستی لێ بێت، وە ئەگەر من زانیاری غەیبم بزانیایە ئەوا ئیشی خێر و باشەم زۆر دەکرد و نەمدەهێشت هیچ کاتێك توشی خراپە ببم، بەڵام من هیچ شتێك نیم تەنها وریاکەرەوە و مۆژدەدەر نەبێت بۆ کەسانێك کە باوەڕداربن .

وە ئایەتی تر لەم مانایانە زۆرە کە پێغەمبەر (ﷺ) نەدەپاڕایەوە تەنها لە پەروەردگارەکەی نەبێت، وە داوای فریاکەوتنی نەدەکرد تەنها لەو نەبێت، وە لەشەڕی بەدردا داوای فریاکەوتن و سەرکەوتنی دەکرد لە

خوای گەورە و زۆر دووبارەی دەكردەوە و دەیفەرموو: ئەی پەروەردگار ئەو پەیمانەی كە پێمت داوە بۆم جێبەجێ بكە، هەتا ڕاستگۆی گەورە أبوبكر (رضي الله عنه) پێی فەرموو: بەستە ئەی پێغەمبەری خوا (ﷺ) خوای گەورە ئەو پەیمانەی كە پێتی داوە بۆت جێبەجێ دەكات، خوای گەورەیش لەم بارەیەوە ئەم ئایەتانەی دابەزاندە خوارەوە:

﴿إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِأَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُرْدِفِينَ وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَى وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ [الأنفال: ٩-١٠] .

واتە: لە شەڕی بەدردا كاتێك كە ئێوە داوای فریاكەوتنتان كرد لە پەروەردگارتان، وە ئەویش وەڵامتانی دایەوە كەوا من بە تأكیدی پشتیوانیتان دەكەم بە هەزار فریشتەی یەك بە دوای یەك، وە خوای گەورە ئەم یارمەتی دانەی نەدا تەنها وەكو موژدەی سەركەوتن نەبێت بەسەر دوژمناندا وە بۆ دڵ ئارامیتان، وە سەركەوتن نی یە تەنها لەلایەن خوای گەورەوە نەبێت بەڕاستی خوای گەورە باڵادەست و كاربەجێیە.

خوای گەورە لەم ئایەتەدا یادی فریاكەوتنەكەیان دەخاتەوەوە، وە پێمان ڕادەگەیەنێت كە وەڵامیانی دایەوە بەوەی یارمەتیانی دا بەهۆی فریشتەوە، پاشان خوای گەورە ڕوونی دەكاتەوە كە سەركەوتن لە لایەن فریشتەوە نی یە بەڵكو لەلایەن خوای گەورەوەیە و بەهۆی ئەوانەوە یارمەتی موسڵمانانیدا بۆ مژدەدانی سەركەوتنیان و دڵ ئارامی یان، وە ڕوونی كردەوە كە سەركەوتن لە لایەن خوای گەورەوەیە و فەرمووی:

﴿وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ واتە: سەركەوتن نی یە تەنها لە لایەن خوای گەورەوە نەبێت.

وە لە سورەتی (آل عمران)دا دەفەرمێت: ﴿وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ [آل عمران: ١٢٣].

واتە: خوای گەورە بە تأكیدی ئێوەی سەرخست بەسەر كافرەكاندا لە شەڕی بەدردا كە هەرچەندە ئێوە لاواز بوون بەهۆی كەمیتانەوە، دەی كەواتە لە خوا بترسن بەڵكو سوپاسی خوای گەورە بكەن.

وە لەم ئایەتەدا ڕوونی كردەوە كە خوای گەورە سەرخەریان بوو لەشەڕی بەدردا، وە بەمە زانرا كە ئەوەی پێیانی‌دا لە چەك و هێز و یارمەتی‌دانیان بە فریشتە هەمووی لە هۆكارەكانی سەركەوتن و مژدەدان و دڵ ئارامی بووە و سەركەوتن لەمانەوە نەبووە بەڵكو تەنها لەلایەن خوای گەورەوە بووە، ئیتر چۆن دروستە بۆ ئەم ئافرەتە نوسەرە یاخود جگە لەم كە ڕووی داوای فریاكەوتن و داوای سەركەوتنی بكاتە پێغەمبەر (ﷺ)، وە پشت بكات لە پەروەردگاری هەموو جیهان و خاوەنی هەموو شت و باڵادەست بەسەر هەموو شتێكدا؟

گومانی تێدا نی یە كە ئەمە ناشیرینترین نەزانی یە بەڵكو لە گەورەترین هاوبەش بڕیاردانە !

بۆیە پێویستە لەسەر ئەو ئافرەتە نوسەرە كە تۆبە بكات و بگەڕێتەوە بۆ لای خوای گەورە تۆبەیەكی (نصوح) ئەویش بە پەشیمان بوونەوە لەوەی كە لێوەی ڕووی داوە، و وازهێنان لێی، و بڕیار بدات لەسەر ئەوەی كە جارێكی تر نەگەڕێتەوە سەری لەبەر بەگەورە زانینی خوای گەورە و

دڵسۆزی بۆی و جێبەجێ کردنی فەرمانەکانی و ئاگادارکردنەوە لەو شتانەی کە قەدەغەی کردووە، ئەمە تۆبەی (نصوح)ە، وە ئەگەر مافی دروست کراوەکانی لەسەر بێت ئەوا لە تۆبە کردندا مەرجی چوارەم هەیە کە بریتییە لە گەڕانەوەی ماف بۆ خاوەنەکەی یاخود گەردنی خۆی پێ ئازاد بکات، وە خوای گەورە فەرمانی کردووە بەبەندەکانی بە تۆبەکردن وە پەیمانی پێداون کە لێیان وەردەگرێت هەروەکو خوای گەورە دەفەرمێت:

﴿وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعاً أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ [النور: ٣١].

واتە: ئەی باوەڕداران ئێوە هەمووتان تۆبە بکەن و بگەڕێنەوە بۆ لای خوای گەورە بەڵکو سەرکەوتوو سەرفراز دەبن.

وە لە حەقی گاورەکاندا دەفەرمێت: ﴿أَفَلا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَهُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ [المائدة: ٧٤] .

واتە: ئایا بۆ تۆبە ناکەن و ناگەڕێنەوە بۆ لای خوای گەورە و داوای لێخۆشبوونی لێناکەن کە خوای گەورە لێخۆشبوو بە بەزەییە.

وە دەفەرمێت: ﴿وَالَّذِينَ لا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهاً آخَرَ وَلا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَاماً يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَاناً إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلاً صَالِحاً فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُوراً رَحِيماً﴾ [الفرقان: ٦٨-٧٠] .

واتە: وە لە سیفاتەکانی تری بەندەکانی خوای گەورە (عباد الرحمن) ئەوەیە کە لە گەڵ خوای گەورەدا لە هیچ خوایەکی تر ناپاڕێنەوە، وە ئەو نەفسەی خوای گەورە قەدەغەی کردووە بکوژرێت نایکوژن تەنها بە

حەقی خۆی نەبێت * وە زینا ناکەن، وە هەر کەسێك ئەم تاوانانە ئەنجام بدات ئەوا توشی تاوان دەبێت و لە ڕۆژی قیامەتیشدا سزاکەی چەند جارێك بۆ دووبارە دەکرێتەوە و بەسەرشۆڕی تێیدا دەمێنێتەوە، تەنها کەسێك نەبێت کە تۆبە بکات و باوەڕبهێنێت و کردەوەی چاك بکات ئەوانە خوای گەورە خراپەکانیان بۆ دەگۆڕێت بۆ چاکە، وە خوای گەورە لێخۆشبوو و بە بەزەییە.

وە دەفەرمێت: ﴿وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ﴾ [الشورى: ٢٥] .

واتە: خوای گەورە ئەو خوایەیە کە تۆبە وەردەگرێت لە بەندەکانی و لە تاوانەکانیان دەبورێت و چ کردەوەیەك دەکەن ئاگای لێیە و دەیزانێت.

وە بەصحیحی لە پێغەمبەرەوە (ﷺ) هاتووە کە فەرمویەتی: ((الإسلام يهدم ما كان قبله، والتوبة تجب ما كان قبلها))[٧].

واتە: ئیسلام ئەوەی پێش خۆی دەڕوخێنێت و نایهێڵێت (واتە ئەگەر کەسێك موسڵمان بێت ئەوا تاوانەکانی پێشتری دەسڕێتەوە)، وە تۆبەکردنیش تاوانەکانی پێشتر ناهێڵێت و دەیسڕێتەوە.

---

* (ئەگەر موسڵمانێکی بە ناحەق کوشت، یاخود لە پاش زەواجێکی شەرعی زینای کرد یاخود لە دین هەڵگەڕایەوە ئەوا دەکوژرێتەوە و کوشتن حەقی خۆیەتی) .

(٧) صدر الحديث ورد بلفظ : ((الإسلام يجب ...)) صحيح الجامع الصغير رقم : (٢٧٧٧) ، أما شطر الحديث فلا أصلَ لها بهذا اللفظ قالهُ الألباني في "سلسلة الأحاديث الضعيفة" رقم (١٠٣٩) .

وە لەبەر ترسناکی هاوبەش بڕیاردان و لەبەر کە ئەوەی گەورەترین تاوانە و لـە ترسـی هەڵخەڵەتانـدنی خـەڵکی بـەوەی کـە ئـەم ئافرەتـە نوسـەرە نوسیوێتی، وە لەبەر پێویستێتی ئامۆژگاری کـردن بـۆ خـوای گـەورە و بەندەکانی ئەم چەند ووتە کورتەم دەربڕی، وە داواکارم لە خـوای گـەورە کە سـودی پـێ بگەیـەنێت، و حـاڵی ئێمـە و موسـڵمانان بـە گشتی چاک بکات، وە تێگەیشتن لە دین و دامەزراوی لـە سـەریمان پـێببەخشێت بـە گشتی، وە ئێمـە و موسـڵمانان بپارێزێـت لـە خراپـەی نـەفس و کـردەوە تاوانەکانمان .

إنه ولي ذلك والقادر عليه وصلى الله وسلم وبارك على عبده ورسوله نبينا محمد وآله وصحبه.

بسم الله الرحمن الرحيم

نامەی دووەم

لە (عبدالعزيز بن عبدالله بن بـــاز)ەوە بـۆ ئەوانـەی کـە ئـەیبینن لـە موسڵمانان، خوای گەورە مـن و ئـەوانیش سـەرکەوتوو بکـات بـۆ دەسـت گرتن بە ئایینەکەیەوە و دامەزراوی لـە سـەری آمين : السلام عليكم ورحمة الله وبركاته.

لە پاشاندا:

هەندێ لە برایان پرسیاریان لێ کردوم دەربارەی ئەوەی کە هەندێ لـە نەزانـەکان دەیکـەن لـە پاڕانـەوە لـە جگـە لـە خـوای گـەورە و داوای فریاکەوتن لێیان لە کاتی تەنگانە و پێویستیدا، وەکو پاڕانەوە لە جنـی و داوای فریاکـــەوتن لێیـــان و پـــەیمان دان پێیـــان و ســـەربڕین بۆیـــان و هاوشـێوەی ئەمانـە، وەکـو قسـەی هەنـدێکیان کـە دەڵـێن (ئـەی حـەوت بیبەن) مەبەستیان پـێی حەوت لە سەرکردەی جنییەکانە.

دەڵێن ئـەی حەوتەکـە وای لێبکـەن ئێسکی بشکێنن و خـوێنی بخـۆن و بیانشێوێنن، وە هەروەها لەم جۆرە قسانەیان هەنـدێکیان دەڵـێن: (ئـەی جنی نیوەڕۆ بیبەن ئـەی جنـی عەسر)، وە ئـەم قسانە زۆرە لـە هەنـدێ لایـەکانی باشـور، وە ئـەوەی پاشـکۆی ئـەم نیشانەیەیە، پاڕانـەوە لـە مردووەکان لە پێغەمبـەران و پیاوچاکان و جگـە لـەوان، وە پاڕانـەوە لـە فریـشتەکان و داوای فریاکـەوتن لێیـان و ئەمانـە و هاوشـێوەی ئەمانـە

هەموو ڕوو دەدەن لە زۆر لەو کەسانەی کە خۆیان دەدەنە پاڵ ئیسلام بە نەزانین و لاسایی کردنەوەی ئەوانەی پێش خۆیان ! ! !

وە لەوانەیە هەندێکیان ئەم شتە ئاسان بکەن و بڵێن ئەمە شتێکە بەسەر زماندا دێت و مەبەستمان نییە و باوەڕمان پێی نییە، هەروەها پرسیاری لێم کردووە دەربارەی ژن و ژنخوازی لەگەڵ ئەو کەسانەی کە ناسراون بەم شتانە، هەروەها دەربارەی سەربڕاوی دەستیان و نوێژکردن لە سەریان لە پاش مردنیان، وە نوێژکردن لە دوایانەوە، وە دەربارەی بەڕاست دانانی جادوگەران و فاڵچیان و باوەڕپێکردنیان، وەکو ئەوەی کە یەکێك بانگەشەی زانینی نەخۆشییەکە و هۆکارەکانی دەکات تەنها بەوەی کە سەیری شتێك بکات کە بەسەر لاشەی نەخۆشەکەوە بێت وەکو جەمەدانی و شەرواڵ و لەچك و هاوشێوەی ئەمانە .

وەڵام: الحمد لله وحده والصلاة والسلام على من لانبي بعده وعلى آلــه وصحبه ومن اهتدى بهم الى يوم الدين.

لەپاشاندا: خوای گەورە جن و مرۆڤی دروست کرد تا بەتاك و تەنها بیپەرستن و هاوبەشی بۆ دانەنێن و تایبەتی بکەن بە پاڕانەوە لێی و داوای فریاکەوتن لێی و سەربڕین بۆی و پەیمان دان پێی و جێبەجێ کردنی هەموو جۆرەکانی تری پەرستن، وە خوای گەورە پێغەمبەرانی ناردووە بەم شتە، وە فەرمانی پێیان کردووە بەم پەرستنانە، وە کتێبە ئاسمانییەکانی دابەزاندووە کە لە هەموویان گەورەتر قورئانی پیرۆزە بۆ ڕوون کردنەوەی ئەم پەرستنانە و بانگەوازکردن بۆ لایان و ئاگادارکردنەوەی خەڵکی لە هاوبەش بڕیاردان بۆ خوای گەورە و

پەرستنی جگە لە خوای گەورە، کە ئەمەیش بنچینەی بنچینەکانە و بناغەی نەتەوە و دینی ئیسلامە، وە مانای شایەتی دانە بە (لا إلــهَ إلاَّ اللهُ)، چونکە ماناکەی بریتییە لەوەی کە هیچ پەرستراوێکی حەق نییە کە شایەنی پەرستن بێت جگە لە خوای گەورە، نەفی خوایەتی دەکات لەجگە لە خوای گەورە و پەرستن جێگیر دەکات بەتاك و تەنها بۆ خوای گەورە جگە لە هەموو دروست کراوەکان.

وە بەڵگە لەسەر ئەم شتە زۆرە لە قورئان و سوننەتی پێغەمبەرەکەی (ﷺ) لەوانە خوای گەورە دەفەرمێت:

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْأِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ [الذاريات: ٥٦] .

واتە: من پەری و ئادەمیزادم دروست نەکردووە تەنها بۆئەوە نەبێت کە بەتاك و تەنها من بپەرستن و هاوبەشم بۆ بڕیارنەدەن .

وە دەفەرمێت: ﴿وَقَضَى رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ﴾ [الإسراء: ٢٣] .

واتە: پەروەردگارت بڕیاری داوە کە هیچ کەسێك نەپەرستن تەنها ئەو نەبێت.

وە دەفەرمێت:﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ﴾[البينة : ٥].

واتە: فەرمانیان پێنەکرا بوو تەنها بە پەرستنی خوای گەورە نەبێت بە دڵسۆزییەوە لە پەرستندا، وە بەلادان لە هەموو دینەکانی تر بۆ دینی ئیسلام.

وە دەفەرمێت: ﴿وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾ [غافر:٦٠] .

واتە: پەروەردگارتان فەرموویەتی بە تەنها لە من بپاڕێنەوە ئەوا من وەڵامتان دەدەمەوە وە ئەو كەسانەی كە خۆیان بەگەورە دەزانن لە ئاست پاڕانەوە لەمن ئەوانە دەخرێنە ناو ئاگری دۆزەخەوە بەسەر شۆڕی و ڕیسوایی.

وە دەفەرمێت: ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ﴾ [البقرة: ١٨٦].

واتە: ئەی محمد (ﷺ) ئەگەر بەندەكانی من پرسیاری منیان لێت كرد ئەوا من نزیكم لێیانەوە بە بینین و بیستن و زانیاری و دەسەڵات، وە وەڵامی پاڕانەوەی خەڵكی دەدەمەوە ئەگەر لە من بپاڕێنەوە.

خوای گەورە لەم ئایەتانەدا ڕوونی كردەوە كەوا پەری و مرۆڤی بۆ پەرستنی خۆی دروست كردووە، وە فەرمانی كردووە و ئامۆژگاری كردووە كە جگە لەخۆی كەسی تر نەپەرسترێت، خوای گەورە خۆی فەرمانی كردووە بەبەندەكانی وە ئامۆژگاری كردوون لە ئایەتە تەواوەكانی قورئان دا و لەسەر زمانی پێغەمبەرەكەی (ﷺ) كە هیچ كەسی تر نەپەرستن تەنها پەروەردگارەكەیان نەبێت، وە خوای گەورە ڕوونی كردۆتەوە كە پاڕانەوە پەرستنێكی گەورەیە هەركەسێك خۆی بەگەورە بزانێت لەئاستیدا و بۆ خوای گەورە جێبەجێی نەكات ئەوا دەچێتە ناو ئاگری دۆزەخەوە، وە فەرمانی كردووە بەبەندەكانی كە بەتاك و تەنها لەو بپاڕێنەوە وە ڕای گەیاندووە كە نزیكە و وەڵام دەرەوەیە و وەڵامی پاڕانەوەكانیان دەداتەوە، بۆیە پێویستە لەسەر هەموو بەندەكان پەروەردگاریان تایبەت بكەن بەپاڕانەوەو تەنها لەو

بپاڕێنەوە، چونكە جۆرێكە لەپەرستن كە لەپێناویدا دروست كراون و فەرمانیان پێكراوە پێی، خوای گەورە دەفەرمێت:

﴿قُلْ إِنَّ صَلاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لا شَرِيكَ لَهُ وبذلكَ أُمِرْتُ وأنا أولُ المُسْلمين﴾ [الأنعام: ١٦٢-١٦٣].

واتە: ئەی محمد (ﷺ) بەخەڵكی بڵێ: بەڕاستی نوێژ و ئاژەڵ سەربڕین و ژیان و مردنم هەمووی بۆ پەروەردگاری هەموو جیهانە، هیچ هاوبەشێكی نییە وەمن بەم شتانە فەرمانم پێ كراوە لە لایەن پەروەردگارمەوە، وە من یەكەم موسڵمانم لە ئوممەتی خۆم.

خوای گەورە فەرمانی بە پێغەمبەرەكەی (ﷺ) كردوە كە بەخەڵكی ڕابگەیەنن نوێژ كردن و ئاژەڵ سەربڕین و ژیان و مردنی بۆ پەروەردگاری هەموو جیهانە وە هیچ هاوبەشی نییە، هەركەسێك ئاژەڵ یاخود هەر شتێكی تر سەرببڕێت بۆ جگە لە خوای گەورە ئەوا هاوبەشی بۆ خوا داناوە، هەروەكو چۆن نوێژ بكات بۆ جگە لە خوای گەورە، چونكە خوای گەورە نوێژ و سەربڕینی بەیەكەوە داناوە، وە ڕای گەیاندووە كە هەردووكیان بۆ خوای گەورەن بەتاك و تەنهاو هاوبەشی نییە، وە هەركەسێك ئاژەڵ سەرببڕێت بۆ جگە لە خوای گەورە لەپەری و فریشتەو مردووەكان و جگە لەمان بەمە خۆی نزیك بكاتەوە لێیان ئەوا وەكو ئەوە وایە كە نوێژی كردبێت بۆ جگە لە خوای گەورە.

وە لە فەرموودەی صحیح دا هاتووە كە پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرمێت: «لَعَنَ اللهُ مَنْ ذَبَحَ لِغَيرِ اللهِ»[1].

---

(1) صحيح مسلم رقم: (١٩٧٨).

واتە: خوای گەورە نەفرەتی کردووە لەو کەسەی کە ئاژەڵ یاخود هەر شتێکی تر سەردەبڕێت بۆ جگە لە خوای گەورە.

وأخرج الإمام أحمد بسند حسن عن طارق بن شهاب (رضي الله عنه) عن النبي (صلى الله عليه وسلم) أنه قال: ((مر رجلان على قوم لهم صنم لا يجوزه أحد حتى يُقَرِّبَ له شيئاً، فقالوا لأحدهما: قَرِّبْ، قال: ليس عندي شيء أقرب، قالوا: قرب ولو ذباباً، فقرب ذبابا فخلوا سبيله فدخل النار، وقالوا للآخر: قرب، قال: ما كنت لأقرب لأحد شيئاً دون الله عز وجل، فضربوا عنقه فدخل الجنة))[٢].

واتە: دوو پیاو تێپەڕبوون بەسەر قەومێکدا کە بتێکیان هەبوو هیچ کەسێك لێی تێپەڕ نەدەبوو هەتا شتێکی بۆ نەکردایە بە قوربانی، بەیەکێکیانیان ووت: قوربانی بۆبکە، ئەویش لە وەڵام دا ووتی: هیچ شتێکم پێ نییە تا بیکەم بە قوربانی. ئەوانیش پێیان ووت: قوربانی بۆ بکە ئەگە مێشێکیش بێت، ئەویش مێشێکی سەربڕی بۆ بتەکەیان و کردی بە قوربانی ئەوانیش ڕێگەیان بەردا کە بڕوات بەڵام خوای گەورە کردیە ناو ئاگری دۆزخەوە.

بەوەی تریان ووت: قوربانی بۆبکە، ئەویش لە وەڵام دا ووتی: من بۆ جگە لە خوای گەورە هیچ کاتێك بۆ هیچ کەسێك هیچ شتێکم نەکردووە بەقوربانی، ئەوانیش دایان لەملی و کوشتیان بەڵام خوای گەورە کردیە بەهەشتەوە.

کەواتە ئەگەر کەسێك خۆی نزیك بکاتەوە لە بتێك و هاوشێوەی بە مێشێك و هاوشێوەی ببێت بە هاوبەش بڕیار دەر و شایەنی ئاگری دۆزەخ

(٢) أخرجهُ الإمام أحمد في الزهد .

بێت، ئیتر چۆن بۆ کەسێك کە بپاڕێتەوە لەپەری و فریشتەو پیاو چاکان و داوای فریاکەوتنیان لێ بکات و پەیمانیان بداتێ و خۆی لێیان نزیك بکاتەوە بە ئاژەڵ سەربڕین و بە هیوای پاراستنی ماڵەکەی بێت یاخود چاك بوونەوەی نەخۆشەکەی یاخود ساغی ئاژەڵەکەی و کشتوکاڵەکەی، یاخود ئەم شتانە بکات لە ترسی خراپەی پەری و هاوشێوەی ئەمانە، ئەمانەو هاوشێوەیان شایەنترن و لە پێشترن بەوەی کە ببن بە هاوبەش بڕیاردەر وبچنە ناو ئاگری دۆزەخەوە لەو پیاوەی کە مێشێکی کرد بە قوربانی بۆ بتەکە، وەلەو ئایەتانەی کە لەم بارەیەوە هاتون خوای گەورە دەفەرمێت: ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصاً لَهُ الدِّينَ أَلا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ﴾ [الزمر: ٢-٣] .

واتە: خوای گەورە بپەرستە بەتاك و تەنها و بەدڵسۆزی و نیەت پاکی لە دیندا، ئایا خوای گەورە دینی پاك وبێگەرد و دڵسۆزی بۆ نییە لە خراپی هاوبەش بڕیاردان، وە ئەوانەی کە خەڵکی لە جگە لە خوای گەورە کردویانن بە خوا و دەیانپەرستن ئەگەر پرسیاریان لێ بکەین بۆچی دەیانپەرستن؟ ئەوا لە وەڵامدا دەڵێن: نایانپەرستین تەنها بۆ ئەوە نەبێت کەلە خوای گەورەمان نزیك بکەنەوە، خوای گەورە خۆی لە ڕۆژی دواییدا بڕیاردەدات لە نێوانی موسڵمانان و هاوبەش بڕیار دەران لەو شتەی کە تێیدا جیاوازن کە بریتییە لە یەکخواپەرستی و هاوبەش بڕیاردان، وە بەڕاستی خوای گەورە ڕێنمایی کەسانێك ناکات کە زۆر درۆزن و کافربن.

وه دەفـەرمێت: ﴿وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَـا لا يَـضُرُّهُمْ وَلا يَـنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ قُلْ أَتُنَبِّئُونَ اللَّهَ بِمَا لا يَعْلَمُ فِي السَّمَاوَاتِ وَلا فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ [يونس: ١٨] .

واتە: هاوبەش بڕیاردەران لە جگە لە خوای گـەورە کەسـانێك دەپەرستن کە نە زیانیان پێ دەگەیەنن نەسوود، وە دەڵێن: ئەمانـە تکاکارمـانن لای خوای گەورە و تکامان بۆ دەکەن، تۆ ئـەی محمـد (ﷺ) پێیـان بڵـێ: ئایا ئێوە هەواڵی هاوبەش بڕیاردان بە خوای گەورە دەدەن کە خـوای گـەورە خۆی نازانێت لە ئاسمانەکان و زەویدا هاوبەشی هەبێت، پاك و بێ گەردی و بـەرزی بـۆ خـوای گـەورە لـەو هاوبەشـانەی کـە بـۆ خـوای گـەورەی بڕیاردەدەن.

خـوای گـەورە لـەم دوو ئایەتـەدا پێمـان ڕادەگەیـەنێت کـە هاوبـەش بڕیاردەران جگە لە خوای گەورە پشت و پەنا و خوایان بۆ خۆیان دانـاوە لە دروست کراوەکاندا لەگەڵ خـوای گـەورەدا دەیانپەرستن بـە پاڕانـەوە لێیان و ترسان لێیان و بەهیوابوون پێیان و سەربڕین بۆیان و پەیمان دان پێیـان و هاوشـێوەی ئـەم پەرستنانە، بەقـسەی خۆیـان ئـەم خوایانـە هەرکەس بیان پەرستێت لە خوای گەورەی نزیك دەکەنـەوە و تکایـان بـۆ دەکەن لەلای خـوای گـەورە، وە خـوای گـەورە بـە درۆیـان دەخاتـەوە و بـەتاڵییەکـەیان ڕوون دەکاتـەوە و ناویـان دەنێـت بـە درۆزن و کـافر و هاوبەش بڕیاردەر، وە نەفسی پیرۆزی خۆی پاك ڕادەگرێـت لـەو هاوبـەش بڕیاردانەی ئەوان کە دەفەرمێت: (سبحانه وتعالى عما يشركون) بـەم شـتە زانراوە کـە هەرکەسـێك فریشتەیەك یـان پێغەمبـەرێك یـاخود پـەرییـەك

یـاخود دارێـك دابنێـت و لەگـەڵ خـوای گـەورەدا لێی بپاڕێتـەوەو داوای فریاکـەوتنی لێبکـات و خـۆی لێ نزیـك بکاتـەوە بەپـەیمان دان پـێی و سەربڕین بۆی بەو هیوایەی کە تکای بۆبکات لای خوای گەورەو لە خـوای گەورەی نزیـك بکاتـەوە یـاخود بـەهیوای چارەسـەری نەخۆشـێك یـاخود پاراسـتنی مـاڵ و سـامان یـاخود پـارێزراوی کەسـێکی نـا ئامـادە یـاخود هاوشێوەی ئەمانە، ئەوا بە تأکیدی کەوتۆتە نـاو ئـەو هاوبـەش بڕیاردانـە گەورەیە و ئەو بەڵا خراپە کە خوای گەورە دەربارەی دەفەرمێت:

﴿إنَ اللهَ لايَغْفرُ أنْ يُشْرَكَ به وَيَغفرُ مَا دُونَ ذلكَ لمنْ يَشَاء، وَمَنْ يُشْرِكْ بالله فَقَد افتَرَى اثماً عظيماً﴾ [النساء: ٤٨] .

واتە: بەڕاستی خوای گەورە لەکەسێك خۆش نابێت کە هاوبەشی بۆ بڕیـار بدات، وەلە هاوبەش بڕیاردان کەمتر و خوارتر خوای گەورە خۆش دەبێت لەکەسێك کە ویستی لێ بێـت، وە هەرکەسـێك هاوبـەش بـۆ خـوای گـەورە بڕیاربدات ئەوا بە تأکیدی تـاوانێکی زۆر گـەورەی هەڵبەسـتوە، هـەروەها دەفـەرمێت: ﴿إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَـا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ﴾ [المائدة: ٧٢] .

واتە: بە تأکیدی هەر کەسێك هاوبـەش بـۆ خـوای گـەورە بڕیاربـدات ئـەوا خـوای گـەورە بەهەشـتی لەسـەر حـەرام دەکـات و شـوێنی ئـەو ئـاگری دۆزەخە، وەستەمکاران کە هاوبەشیان بـۆ خـوا بڕیـار داوە هـیچ کەسـێك پشتیوانیان ناکات و ناتوانێت ڕزگاریان بکات.

وە تکـاکردن ڕوودەدات لـە ڕۆژی قیامەتـدا بـۆ خـەڵکی یەکخواپەرسـت و نیەت پاك نەك بۆ خەڵکی هاوبـەش بڕیـاردەر، هـەروەکو چـۆن پێغەمبـەر

(ﷺ) کاتێك پرسیاری لێ کرا کێ بەختەوەرترین کەسە بەتکاکردنەکەت؟ فەرمووی: «مَنْ قالَ لا إلهَ إلاَّ اللهُ خالصاً مِنْ قَلْبِه»(٣).

واتە: هەرکەسێك کە بڵێت لا إلهَ إلاَّ اللهُ بە دڵسۆزی و نیەت پاکی‌یەوە لە دڵی‌یەوە.

هەروەها فەرموویەتی: «لِكُلِ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ مُسْتَجابَةٌ فَتَعَجَلَ كُلُّ نبي دَعْوَتَهُ وَأنا اختَبَأتُ دَعْوَتي شَفاعَةً لأُمَّتي يومَ القيامةِ فَهِيَ نائِلَةٌ إنْ شَاءَ اللهُ مَنْ ماتَ مِنْ أُمَّتي لايُشْرِكُ باللهِ شيئاً»(٤).

واتە: هەموو پێغەمبەرێك (عليهم الصلاة والسلام) دوعایەکی وەرگیراوو وەڵامدراوی هەبوە، وە هەموو پێغەمبەرێك پاڕانەوەکەی خۆی پێش خست بەڵام من پاڕانەوەکەم دواخست و شاردمەوە بەتکاکردن بۆ ئۆمەتەکەم لە ڕۆژی دوایی کە إن شاء الله هەموو کەسێك دەگرێتەوە لە ئوممەتەکەم کە هیچ هاوبەشێکی بۆ خوای گەورە بڕیار نەدابێت.

وە هاوبەش بڕیاردەرە سەرەتاکان باوەڕیان بەوە هەبوو کە خوای گەورە پەوەردگار و دروست کەرو ڕۆزی دەریانە، بەڵام خۆیان پەیوەست کردبوو بە پێغەمبەران و پیاوچاکان و فریشتەکان و دار و بەردەکان و هاوشێوەی ئەمانە بەهیوای تکاکردنیان بوون لە لای خوای گەورە و نزیك کردنەوەیان لە خوای گەورە هەروەکو چۆن لەئایەتەکانی پێشتردا باس کرا، وە خوای گەورە بیانویانی وەرنەگرت و پێغەمبەریش (ﷺ) بیانویانی وەرنەگرت، بەڵکو خوای گەورە بەرهەڵستی کردن لە قورئانە پیرۆزەکەیدا وە ناویانی

(٣) صحيح البخاري رقم : (٩٩) .

(٤) صحيح البخاري رقم : (٦٣٠٤).

نا بە کافر و هاوبەش بڕیار دەر، وە بە درۆیانی خستەوە لە قسەکەیاندا کە دەیانووت ئەم خوایانە تکامان بۆ دەکەن و لە خوای گەورەمان نزیك دەکەونەوە، وە پێغەمبەر (ﷺ) لەسەر ئەم هاوبەش بڕیاردانە کوشتاریانی کرد تا بەدڵسۆزیەوە تەنها خوای گەورە بپەرستن وەکو جێبەجێکردنی فەرمانی خوای گەورە کە دەفەرمێت:

﴿وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ﴾ [الأنفال: ٣٩] .

واتە: کوشتیاری کافرو هاوبەش بڕیاردەران بکەن تاهاوبەش بڕیاردان بڵاونەبێتەوە و دین و خواپەرستی هەمووی تەنها بۆ خوای گەورە بێت.

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرمویەتی: «أُمِرْتُ أنْ أُقاتِلَ الناسَ حتى يَشْهَدُوا أنْ لا إله إلا الله وأنَّ محمداً رسولُ اللهِ ويُقيمُوا الصلاةَ ويُؤتُوا الزكاةَ، فإذا فَعَلُوا ذلك عَصَمُوا مِنِّي دِماؤهُمْ وأموالُهم إلا بحقِ الإسلامِ وحسابُهُم على الله»(٥).

واتە: لەلایەنی خوای گەورەوە فەرمانم پێکراوە کە کوشتاری خەڵکی بکەم هەتا شایەتی دەدەن بەوەی کە هیچ پەرستراوێکی حەق نی‌یە شایەنی پەرستن بێت جگە لە خوای گەورە، وە محمد (ﷺ) پێغەمبەرو نێردراوی خوایە بۆ گوێڕایەڵی کردن، وەنوێژ بکەن و زەکات بدەن، ئەگەر ئەم شتانەیان کرد ئەوا خوێن و ماڵیان لە من پارێزراو دەبێت تەنها بە مافی ئیسلام نەبێت (ئەگەر موسڵمانێك بکوژێت، یاخود لە پاش زەواجێکی شەرعی زینا بکات، یاخود لە دین هەڵگەڕێتەوە، ئەوا مافی ئیسلامە کە بیکوژێت)وە حسابیان لە لای خوای گەورەیە.

وە مانای فەرمودەکەی پێغەمبەر (ﷺ) کە دەفەرمێت:

(٥) صحيح البخاري رقم : (٢٩٤٦) وصحيح مسلم رقم : (٢٢).

((حتى يشهدوا أنْ لا إلهَ إلا الله)).

واتە: هەتا خوای گەورە تایبەت بکەن بەپەرستن وجگە لەو کەسی تر نەپەرستن، وەهاوبەش بڕیاردەران لە پەری دەترسان و پەنایان بەوان دەگرت خوای گەورە لەم بارەیەوە ئەم ئایەتەی دابەزاند: ﴿وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنْسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقاً﴾ [الجن: ٦] .

واتە: پیاوانێك لە مرۆڤ پەنایان دەگرت بە پیاوانێك لە پەری ئەمانیش زیاتر دەیانیانترساند، زانایانی تەفسیر دەربارەی ﴿فَزَادُوهُمْ رَهَقاً﴾ دەفەرمون: واتە زیاتر ترسیان دەخستە دڵیانەوە چونکە پەری خۆی لا گەورەدەبێت و خۆی بەگەورە دەزانێت کاتێك بینی کە مرۆڤ پەنایان پێ دەگرن. ئەوانیش دەیانترسێنن تا زیاتر بیانپەرستن و پەنایان بۆ بەرن.

بەڵام خوای گەورە لە جیاتی ئەمە پەنا گرتنی بەخۆی و ووشە تەواوەکانی بۆ موسڵمانان دانا، وەلەم بارەیەوە دەفەرمێت: ﴿وَإِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ [الأعراف: ٢٠٠] .

واتە: ئەگەر شەیتان وەسوەسەو گومانی خراپی بۆت دروست کرد ئەوا پەنابگرە بە خوای گەورە، چونکە بەڕاستی خوای گەورە بیسەرەو زانایە.

وە دەفەرمێت: ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ﴾ [الفلق: ١] .

واتە: ئەی محمد (ﷺ) بڵێ پەنا دەگرم بە پەروەردگاری بەرەبەیانیان.

وە دەفەرمێت: ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ﴾ [الناس: ١] .

واتە: ئەی محمد (ﷺ) بڵێ: پەنا دەگرم بە پەروەردگاری هەموو خەڵکی، وە بەصحیحی لە پێغەمبەرەوە (ﷺ) هاتوە کە فەرمویەتی: ((مَنْ نَزَلَ مَنْزِلاً فقالَ أَعُوذُ بِكَلِماتِ اللهِ التَّامات مِنْ شَرِّ ما خلق، لَمْ يَضُرْهُ شَيءٌ حتى يَرْتَحِلَ مِنْ مَنْزِلِه ذلكَ))(٦). واتە: هەر کەسێك لە هەر شوێنێك لایداو دابەزی و مایەوە ئەگەر بڵێت: پەنا دەگرم بە ووشە تەواوەکانی خوای گەورە(قورئان) لەشەڕ و خراپەی ئەوەی کە دروستی کردوە، ئەوا هیچ شتێك زیانی پێ ناگەیەنێت هەتا لەو شوێنە دەڕوات.

وە لەو ئایەت و فەرموودانەی پێشتر داواکەری رزگاری و ئەوەی دەیەوێت پارێزگاری بکات لە ئایینەکەی و پارێزراو بێت لە هاوبەش بڕیاردان بەووردو درشتییەوە دەزانێت و بۆی دەرکەوت کە خۆ پەیوەست کردن بەمردووەکان و فریشتەکان و پەرییەکان و جگە لەمانە لەدروست کراوەکان و پاڕانەوە لێیان وداوای پەناگرتن لێیان و هاوشێوەی ئەمانە لەکردەوەی خەڵکی سەردەمی نەفامی هاوبەش بڕیاردەرانە، وە لەناشیرینترین هاوبەش بڕیاردانە بۆ خوای گەورە، بۆیە پێویستە لەسەرمان وازی لێ بهێنین و ئاگاداری بین لە خۆمان و ئامۆژگاری خەڵکی بکەین بە وازهێنان لێی و بەرهەڵستی کردنی ئەوانەی کە دەیکەن، وە هەرکەسێك لە ناو خەڵکیدا بەم کردەوە هاوبەش بڕیاردانە ناسرابێت ئەوا دروست نییە ژن و ژنخوازی لەگەڵ بکرێت و سەربڕاوی دەستی بخورێت و کە مرد نوێژی لەسەربکرێت، یاخود نوێژ لە پشتییەوە بکرێت هەتا ئەو کاتەی کە تۆبە کردنی خۆی لەم شتانە ئاشکرا دەکات و بەدڵسۆزییەوە

(٦) صحیح مسلم رقم : (٢٠٨٠).

لـە خـوا دەپاڕێتــەوە بەتــەنها و هــەر ئــەو دەپەرسـتێت، وە پاڕانــەوە پەرسـتنە بـەڵکو کاکڵـەو نـاوەڕۆکی پەرسـتنە هـەروەکو پێغەمبـەر (ﷺ) دەفەرمێت: ((الدعاء هو العبادة))[٧].

واتە: پاڕانەوە لە خوا بریتیيە لە پەرستنی خوای گەورە، وە لەقسەیەکی تردا ((الدعاء مخ العبادة))[٨]، واتە: پاڕانەوە کاکڵەو ناوەڕۆکی پەرستنە.

خوای گەورە دەفەرمێت: ﴿وَلا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّى يُؤْمِنَّ وَلَأَمَةٌ مُؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ وَلا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّى يُؤْمِنُوا وَلَعَبْدٌ مُؤْمِنٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ [البقرة: ٢٢١].

واتە: ئەی باوەڕداران ئافرەتی هاوبـەش بڕیـاردەر مـەخوازن هـەتا بـاوەڕ دێـنن، وە ئـافرەتێکی بەنـدەی بـاوەڕدار باشـترە لـە ئـافرەتێکی ئـازادی هاوبەش بڕیاردەر هەرچەندە ئەگەر سەرسامی بن لە جوانی و ماڵ و پلـەو پایەدا، وە ئافرەتانی بـاوەڕدار مـەدەن بەهاوبـەش بڕیـاردەر هـەتا بـاوەڕ دەهێنن، وە بەندەیەکی باوەڕدار باشترە لە هاوبـەش بڕیـاردەرێکی ئـازاد هەرچـەندە پـێی سەرسـام بـن چـونکە ئەوانـە (هاوبـەش بڕیـاردەران) بانگەوازی ماڵ و منداڵیان دەکەن بـۆ دۆزەخ، وە خـوای گـەورە بانگـەواز دەکات بۆ بەهەشت و لێخۆشبوونی خۆی بە ویست وڕێگـا پێـدانی خـۆی، وە ئایەتەکانی خۆی بۆخەڵکی ڕوون دەکاتەوە بەڵکو یاد بکەنەوە.

---

[٧] صحیح الـــجامع الصغير رقم : (٣٤٠٧) .

[٨] تێبینی : لە هەنـدێك كتێبـدا ئەمـە وەك فـەرموودەی پێغەمبـەر (ﷺ) باسـکراوە ، بـەڵام ئەمـە فەرموودەیەکی لاواز و (ضعیف)ـە ، بڕوانە : ضعيف الجامع الصغير رقم : (٣٠٠٣).

وە خوای گەورە قەدەغەی کردووە لە موسڵمانان کە ئافرەتـانی هاوبـەش بڕیـاردەر بخـوازن لەوانـەی کـەبت و پـەری و فریـشتە و جگـە لەمانـە دەپەرستن، هەتا باوەڕ دەهێنن بـە دڵسۆزی پەرسـتن بـۆ خـوای گـەورە بـەتاك و تـەنها، وە بەڕاسـت دانـانی پێغەمبـەر (ﷺ) لـەو شـتانەی کـە هێناویتی، وەشوێن کەوتنی ڕێگاو بەرنامەکەی، وەقەدەغەی کـردووە کـە ئافرەتـانی موسـڵمان بـدرێن بـەپیاوانی هاوبـەش بڕیـاردەر هـەتا بـاوەڕ دەهێنن بەدڵسۆزی پەرستن بـۆ خـوای گـەورە بـەتاك و تـەنها و بەڕاسـت دانـان و بـاوەڕکردن بـە پێغەمبـەر (ﷺ) وە شـوێنی کـەوتنی، وە خـوای گەورە پێمانی ڕاگەیانـدوە کـە ئـافرەتێکی بەنـدەی بـاوەڕدار باشـترە لـە ئافرەتێکی ئازادی هاوبەش بڕیـاردەر هەرچـەندە هـەر کەسـێك تەماشـای بکات و گوێی لەقسەکردنی بێ سەرسامی جوانی و قسەباشی بێت، وە بەندەیەکی باوەڕدار باشترە لـە هاوبـەش بڕیـاردەرێکی ئـازاد هەرچـەندە بیسەر و بینەرەکەی سەرسامی جوانی و زمان پاراوی و ئازایـەتی و جگـە لەمانـەی بێـت، پاشـان هـۆی ئـەم ووتـە درێـژە ڕوون دەکاتـەوە کـە دەفەرمێت: ﴿أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ﴾ مەبەستی بەمـە پیـاو و ئافرەتـانی هاوبەش بڕیـاردەرە، چـونکە ئـەوان بانگـەواز کـەری دۆزەخـن بـە ووتـەو کردەوەو ژیان و ڕەوشتیان، بەڵام پیاوان و ئافرەتـانی بـاوەڕدار بانگـەواز کەری بەهەشتن بەڕەوشت و کردەوەو ژیانیان ئیتر چۆن ئەوانـەو ئەمانـە یەکسان دەبن.

خوای گەورە دەربارەی دوو ڕووەکان دەفەرمێت:

﴿وَلا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَداً وَلا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ﴾ [التوبة: ٨٤] .

واتە: ئەی محمد (ﷺ) هیچ کاتێك هەتا هەتایە نوێژ مەکە لەسەر ئەو دوو ڕووانە کە دەمرن، وەلەسەر گۆڕەکەیشیان ڕامەوەستەو بۆیان مەپاڕێرەوە لە خوای گەورە، چونکە ئەوان بەڕاستی کافر و بێباوەڕبوون بە خواو پێغەمبەرەکەی (ﷺ) وە بەفاسقی و لەڕێ دەرچوویی مردوون.

خوای گەورە لەم ئایەتە پیرۆزەدا ڕوونی کردەوە کە مرۆڤی دوو ڕوو وکافر نوێژیان لەسەر ناکرێت لە پاش مردنیان بەهۆی کافر بوونیان بەخواو پێغەمبەرەکەی (ﷺ)، هەروەها نوێژیشیان لە دواوە ناکرێت و ناکرێن بە پێشەوا بۆ موسڵمانان بەهۆی کوفر و ناپاکی و دوژمنایەتی گەورە لە نێوان ئەوان و موسڵماناندا، هەروەها چونکە ئەوان خاوەنی نوێژ و پەرستن نین چونکە کوفرو هاوبەش بڕیاردان هیچ کرەوەیەك لەگەڵیاندا نامێنێت و هەمووی بەتاڵ دەبێتەوە، داوای پارێزراوی لە خوای گەورە دەکەین لەم شتە، خوای گەورە دەربارەی حەرامی مردارەوەبوو و سەربڕاوی دەستی هاوبەش بڕیاردەران دەفەرمێت: ﴿وَلا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَى أَوْلِيَائِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ﴾ [الأنعام: ١٢١] .

واتە: ئەی موسڵمانان ئەو سەربڕاوانە مەخۆن کە ناوی خوای لێ نەهێنراوە لەکاتی سەربڕیندا، چونکە خواردنیان لەفەرمان دەرچوونی خوای گەورەیە، وە شەیتانەکان گومان و قسە دەنێرن بۆ هاوپەیمانەکانیان تا دەمەقاڵێ و گفتوگۆتان لەگەڵدا بکەن، وەئەگەر ئێوە

گوێڕایەڵی ئەوان بکەن لە حەلاڵ کردنی حەرامدا ئەوا ئێوەیش بەبێ گومان هاوبەش بڕیاردەرن بۆ خوای گەورە.

خوای گەورە قەدەغەی کردووە لە موسڵمانان لە خواردنی مردارەوەبوو و سەربڕاوی دەستی هاوبەش بڕیاردەر، چونکە پیسەو سەربڕاوەکەی دەستی حوکمی مردارەوەبووی هەیە هەرچەندە ئەگەر ناوی خوایشی لەسەر هێنابێت، چونکە ناوی خوا هێنان لەوانەوە بەتاڵەو هیچ شوێنەوارێکی نییە چونکە پەرستنەو هاوبەش بڕیاردانیش پەرستن بەتاڵ دەکاتەوە و نایهێڵێت هەتا هاوبەش بڕیاردەرەکە تۆبە دەکات و دەگەڕێتەوە لای خوای گەورە، وە خوای گەورە سەربڕاوی دەستی جولەکەو گاورەکانی حەلاڵ کردووە کە دەفەرمێت: ﴿وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حِلٌّ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ﴾ [المائدة: ٥] .

واتە: سەربڕاوی دەستی جولەکەو گاورەکان بۆ ئێوەی موسڵمان حەلاڵەو هی ئێوەیش بۆ ئەوان حەلاڵە، چونکە ئەوان خۆیان دەدەنە پاڵ ئایینێکی ئاسمانی و بە قسەی خۆیان دەڵێن ئێمە شوێن کەوتووی (موسی و عیسی)ین (علیهما الصلاة والسلام) هەرچەندە لەم شتەدا درۆ دەکەن، وە خوای گەورە بە تأکیدی ئایینەکانیانی سڕیوەتەوە و بەتاڵی کردوەتەوە بەناردنی محمد (ﷺ) بۆ هەموو خەڵکی بە تێکڕا، بەڵام خوای گەورە سەر بڕاوی دەستی گاورو جولەکە و خواستنی ئافرەتەکانیانی بۆمان حەلاڵ کردوە لەبەر دانایییەکی زۆر و نهێنییەکی چاودێری کراو کە زانایان ڕوونیان کردۆتەوە بە پێچەوانەی هاوبەش بڕیاردەران لە بت پەرستان و مردو پەرستان لە پێغەمبەران و پیاو چاکان و جگە لەمان، چونکە ئایینی

ئەمان هیچ بنچینەیەکی نی‌یە و گومانی تیدا نی‌یە کە لەبنچینەوە بەتاڵە، بۆیە سەربڕاوی دەستیان وەکو مردارەوە بوو وایە و خواردنی حەڵاڵ نی-یە .

بەڵام ووتەی هەندێ خەڵکی کە بە بەرامبەرەکەی دەڵێت: (پەری دەستی لێت وەشاندوە) (پەری بردوتێتی) (شەیتان ڕفاندویەتی) و هاو شێوەی ئەمانە، ئەمانە دەچێتە بواری جوێن و قسەی ناشیرینەوە و دروست نی‌یە لە نێوان موسڵماناندا وەکو هەموو جۆرەکانی تری جوێن دان و قسەی ناشیرین کردن و ناچێتە بواری هاوبەش بڕیار دانەوە، مەگەر ئەوەی وادەڵێت باوەڕی وابێت پەری هەڵسوکەوت دەکەن لەناو خەڵکیدا بەبێ ڕێگە پێدان ویستی خوای گەورە، ئەوا هەرکەسێك ئەم بیروباوەڕەی هەبێت لە پەری و جگە لەمان لە دروست کراوەکان ئەوا کافرە بە هۆی ئەم بیروباوەڕەوە، چونکە خوای گەورە خاوەنی هەموو شتێکە و دەسەلاتدارە بەسەر هەموو شتێکدا و هەر ئەو سوود پێگەیەنەرو زیان پێگەیەنەرە، و هیچ شتێك بەبێ ویست و تواناو ڕێگەپێدان و بڕیاری پێشوی ئەو نابێت، هەروەکو خوای گەورە فەرمان بە پێغەمبەر (ﷺ) دەکات کە ئەم بنچینە گەورەیە بە خەڵکی ڕابگەیەنێت دەفەرمێت: ﴿قُلْ لا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعاً وَلا ضَرّاً إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِيَ السُّوءُ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ [الأعراف: ١٨٨].

واتە: ئەی محمد (ﷺ) بە خەڵکی بڵێ: من توانای سود و زیان گەیاندنم نی‌یە بۆ نەفسی خۆم مەگەر خوا ویستی لێ بێت، وەئەگەر من زانیاری غەیبم بزانیایە ئەوا ئیشی چاکەو خێرم زۆر دەکردو هیچ کاتێك توشی

خراپە نەدەبووم، بەڵام من توانای ئەم شتانەم نی‌یە تەنها مـن ترسێنەرو مژدە دەرم بۆ کەسانێك کە باوەڕبهێنن.

باشە ئەگەر گەورەی هەموو دروست کراوەکان وباشترینیان محمد (ﷺ) موڵکی سود وزیانی نەبێت بۆ نەفسی خۆی مەگەر بەویستی خوا نەبێت ئەی ئیتر چۆن جگە لەو لە دروست کراوەکان توانای سودو زیان پێ-گەیاندنیان هەیە؟، وە ئایەتی تر لەم مانایەوە زۆرن.

بەڵام پرسیار کردن لە هەواڵدەرانی غەیب و فاڵچی و جادوگەر و ئەستێرەناسان و هاوشێوەی ئەمانە کە دەڵێ هەواڵ لەغەیبەوە وەردەگرێت ئەمە ئیشێکی خراپە و دروست نی‌یە، وە باوەڕکردن پێیان سەخت ترو خراپترە بەڵکو لقێکی کوفرە چونکە پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرمێت:

((مَنْ أتى عَرَّافاً فسألَهُ عن شيءٍ لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صلاة أربعين يوماً))[٩].

واتە: هەرکەسێك بچێتە لای فاڵچی‌یەك و پرسیاری لێبکات ئەوا چل ڕۆژ نوێژی لێ وەرناگیرێت.

وفي صحيحه أيضاً عن معاوية بن الحكم السلمي (رضي الله عنه) : ((أنَّ النبي (ﷺ) نهى عن إتيان الكُهَّانِ وسُؤالِهِم))[١٠].

واتە: پێغەمبەر (ﷺ) قەدەغەی چونە لای فاڵچی و پرسیارکردنی کردوە لێیان.

---

(٩) صحيح مسلم رقم : (٢٢٣٠) .

(١٠) صحيح مسلم رقم : (٤١٣٣) .

وأخرج أهل السنن عن النبي (ﷺ) أنه قال: ((مَنْ أتى كاهِناً فَصَدَّقَهُ بِما يقولُ فَقَدْ كَفَرَ بِما أُنْزِلَ على محمد ﷺ))[١١].

واتە: هەرکەسێك بچێتە لای فاڵچیەك و باوەڕی پێبکات لەو قسانەی کە دەیکات ئەوا بە تأکیدی کوفری کردووە بەو قورئانەی کە دابەزیوە بۆ سەر محمد (ﷺ).

وە فەرمودەی تر لەمانە زۆرن.

بۆیە پێویستە لەسەر موسڵمانان ئاگاداربن لە پرسیارکردن لە فاڵچی و هەواڵ دەرانی غەیب و هەموو جادوگەرانی سەرقاڵ بە هەواڵ دان لە شتی نادیارو سەرلێشێواندنی خەڵکی ئیتر بەناوی چارەسەر و جگە لەمەوە بێت، بەهۆی ئەو قەدەغە کردنانەی پێغەمبەر (ﷺ) لەم شتەو ئاگادارکردنەوەی لێی .

هەروەها ئەو شتانەیش دەگرێتەوە کە هەندێ لە خەڵکی بەناوی چارەسەرکردنەوە بانگەشەی چەند شتێکی غەیب و نادیار دەکەن کاتێك بۆنی جەمەدانی و لەچك و چەفیەی نەخۆشەکە دەکەن یاخود هاوشێوەی ئەمانە، پاشان دەڵێت: ئەم نەخۆشە ئەو ئیشەی کردووەو ئەم کارەی کردوە لە شتی نادیار کە لەبۆن کردنی جەمەدانی نەخۆشەکەو هاوشێوەی هیچ بەڵگەی تێدا نییە لەسەر ئەو شتە، بەڵکو مەبەست لەمە تەنها هەڵخەڵەتاندن و سەرلێشێواندنی خەڵکی نەزانە هەتا بڵێن چارەسەرەکە دەزانێت و جۆرەکانی نەخۆشی و هۆکارەکانی دەزانێت، وە لەوانەیە هەندێ دەرمانیان بداتێ و ڕێك بکەوێت لەگەڵ

[١١] صحيح سنن الترمذي رقم : (١٣٥) وصحيح سنن ابن ماجه رقم : (٦٣٩) .

شیفاکەیدا بەقەدەری خوا ئەوانیش وا گومان دەبەن کە شیفاکە بەهۆی دەرمانەکەی ئەوەوە بووە، وە لەوانەیە نەخۆشیەکە بەهۆی هەندێ لە پەری و شەیتانەکانەوە بێت کەوا خزمەتی ئەو فاڵچیە دەکەن و هەندێ شتی نادیاری پێ دەڵێن کە ئەمان بینیویانە ئەویش پشت بەم شتە دەبەستێت و پەری و شەیتانەکان ڕازی دەکات بەوەی کە گونجاو بێت بۆیان لە پەرستن، ئەوانیش واز لەو نەخۆشە دێنن و واز لەو ئازارانە دێنن کە پێشتر داویانە و توشی ئەو نەخۆشەیان کردووە، کە ئەمەیش شتێکی زانراوە لە پەری و شەیتانەکان و ئەوانەی کە بۆ ئەم ئیشانە بەکاریان دێنن.

بۆیە پێویستە لەسەر موسڵمانان ئاگاداری ئەم شتە بن وئامۆژگاری یەکتر بکەن بەوازهێنان لێی و پشت بەستن بە خوای گەورە و تەوەکول کردنە سەری لە هەموو ئیش و کارێکدا، وە دروستە مرۆڤ دوعای شەرعی و دەرمانی حەڵاڵ و چارەسەری لای پزیشك بەکاربهێنن کە پزیشکەکان پشکنین بەکاردەهێنن لەسەر نەخۆشەکە و داکۆکی کردن لە نەخۆشیەکەی و هۆکارە هەست پێکراوەکان و ماقوڵەکان، وە بەصحیحی لە پێغەمبەرەوە هاتووە (ﷺ) کە فەرمویەتی:

((ما أَنْزَلَ اللهُ داءً إلا أنْزَلَ لَهُ شِفاءً عَلِمَهُ مَنْ عَلِمَهُ، وَجَهِلَهُ مَنْ جَهِلَهُ))[١٢].

واتە: خوای گەورە هیچ نەخۆشیەکی دانەبەزاندووە ئیللا چارەسەر و شیفایشی بۆ دابەزاندووە ئەوەی بیزانێت دەیزانێت و ئەوەیشی نەیزانێت نایزانێت .

[١٢] سلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (٤٥١).

وە دەفەرمێت:

«لِكُلِ داءٍ دَواءٌ فإذا أُصِيبَ دواءُ الداءَ بَرِيءَ بِإذنِ اللهِ»[١٣].

واتە: هەموو نەخۆشی‌یەك چارەسەری هەیە، ئەگەر چارەسەرەکە توشی نەخۆشی‌یەکە ببێت ئەوا بەڕێگە پێدانی خوای گەورە چاك دەبێتەوە.

وە دەفەرمێت: «عِباد اللهِ تَداوَوا ولا تَداوَوا بِحَرام»[١٤].

واتە: ئەی بەندەکانی خوا چارەسەری خۆتان بکەن بەڵام بەحەرام نا.

وە فەرموودە لەم مانایانەوە زۆرە داواکارین لە خوای گەورە کە حاڵی هەموو موسڵمانان چاك بکات و شیفای دڵ و لاشەیان بدات لە هەموو خراپەیەك، وە کۆیان بکاتەوە لەسەر هیدایەت، وە پەنای ئێمەو ئەوانیش بدات لە فیتنە گومڕاکەرەکان، وە لە گوێڕایەڵی شەیتان و خۆشەویستانی، بەڕاستی هەر خوای گەورە تواناو دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە.

ولا حول ولا قوة إلاَّ بالله العلي العظيم، وصلى الله وسلم وبارك على عبده ورسوله نبينا محمد وآله وصحبه.

(١٣) صحيح الجامع الصغير رقم : (٥١٦٤).

(١٤) سلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (١٦٣٣).

بسم الله الرحمن الرحيم

نامەی سێیەم

لە (عبدالعزيز بن عبدالله بن باز)ەوە بۆ برای بەڕێز (..............) خوای گەورە سەرکەوتوت بکات بۆ هەموو چاکەیەك ئامین.

السلام عليكم ورحمة الله و بركاته.

لەپاشاندا:

نامە بەڕێزەکەتان بەدەستم گەیشت خوای گەورە بتان گەیەنێت بە هیدایەتی خۆی، وە ئەوەی لە خۆ گرتبوو کە لە وڵاتەکەتاندا خەڵکانێك هەن کە پەیوەستن بەچەند ویرد و یادێکەوە کە خوای گەورە هیچ بەڵگەی لەسەر نەناردۆتە خوارەوە، وە هەندێکیان داهێنراون و هەندێکی تریشیان هاوبەش بڕیاردانن، ئەم شتانەیش دەدەنە پاڵ پێشەوای موسڵمانان (علي بن أبي طالب رضي الله عنه) و جگە لەو، وە ئەو ویرد وزیکرانە دەخوێنن لە دانیشتنی زیکردا، یاخود لە مزگەوتدا لەپاش نوێژی ئێواران بەقسەی خۆیان نزیکیان دەکاتەوە لە خوای گەورە کە دەڵێن: بۆ خاتری خوا پیاوانی خوا یارمەتیمان بدەن بەپشتیوانی خوا، وە ببن بە پاڵ پشتمان، وە دەڵێن ئەی قوتبەکان ئەی دامەزراوان ئەی گەورەکان وەڵاممان بدەنەوە ئەی خاوەن یارمەتی‌یەکان لە ئێمەدا، وە تکا بکەن لەبەر خوا ئەوە بەندەکەتانە ڕاوەستاوە لەبەر دەرگاکەتاندا ماوەتەوە، وە لەکەمتەرخەمی‌یەکان دەترسێت، فریامان کەوە ئەی پێغەمبەری خوا (ﷺ) جگە لەتۆ کەسی ترمان نی‌یە بچین بۆ لای، وە لە ئێوە

داواکاریەکانمان دەست دەکەوێت، وە ئێوە باشترین خەڵکی خوان بۆ خاتری حەمزەی (رضي الله عنه) گەورەی شەهیدەکان، وە ئەوانەی لە ئێوە کە بۆ ئێمە یارمەتین فریامان کەوە ئەی پێغەمبەری خوا (ﷺ)، وە کە دەڵێت: خوایە سەڵاوات بدە لەسەر ئەو کەسەی کە کردوتە بەهۆی لەت کردنی نهێنیە گەورەکانت و دەرچوونی ڕووناکیە سۆزاویەکانت کە بووە بە جێگیر لە جیاتی گەورەی پەروەردگارێتی و جێنیشینی نهێنیێیە خۆیی-یەکانت.

کە ویستوتانە لەم قسانە ئەوەی داهێنراوە وەئەوەی هاوبەش بڕیاردانە بۆتانی لێك جیابکەمەوە و ڕوونی بکەمەوە، وە ئایا پێشەوایەك بپارێتەوە بەم پاڕانانەوە دروستە نوێژی لە دواوە بکرێت یان نا؟ کە هەموو ئەم شتانە زانرا ئەمە وەڵامەکەیەتی:

الحمد لله وحده و الصلاة و السلام على من لا نبي بعده وعلى آله وصحبه ومن اهتدى بهداه الى يوم الدين، لەپاشاندا:

بزانە خوای گەورە سەرکەوتووت بکات بەڕاستی خوای گەورە دروست کراوەکانی دروست کردووەو پێغەمبەرەکانی ناردووە (عليهم الصلاة والسلام) بەتەنها بۆ ئەوەی خوای گەورە بپەرستن وە هاوبەشی بۆ بڕیارنەدەن، وە جگە لە خوای گەورە کەسی تر نەپەرستن هەروەکو خوای گەورە دەفەرمێت:

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ [الذاريات: ٥٦] .

واتە: من پەری و ئادەمیزادم دروست نەکردووە تەنها بۆئەوە نەبێت کە بەتاك و تەنها من بپەرستنو هاوبەشم بۆ بڕیارنەدەن .

پەرستنیش بریتییە لە گوێڕایەڵی کردنی خوا و پێغەمبەرەکەی (ﷺ) بە جێبەجێ کردنی ئەوەی کە خواو پێغەمبەرەکەی (ﷺ) فەرمانیان پێ کردووە، وە وازهێنان لەوەی کە خواو پێغەمبەرەکەی (ﷺ) قەدەغەیان کردووە لەگەڵ باوەڕهێنان بە خواو پێغەمبەرەکەی (ﷺ) وە نیەت پاکی بۆ خوای گەورە لە کردەوەکاندا لەگەڵ ئەوپەڕی خۆشەویستی بۆ خوای گەورەو تەواویتی مل کەچی بەتەنها بۆ ئەو هەروەکو خوای گەورە دەفەرمێت: وە دەفەرمێت: ﴿وَقَضَى رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ﴾ [الإسراء: ٢٣] .

واتە: پەروەردگارت بڕیاری داوە کە هیچ کەسێك نەپەرستن تەنها ئەو نەبێت.

هەر وەکو خوای گەورە دەفەرمێت: ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ [الفاتحة: ٢-٥] .

واتە: حەمد و سوپاس بۆ خوای پەروەدگاری هەموو جیهان، کە خوایەکی بەسۆز و ڕەحم و بەزەیییە، خاوەنی ڕۆژی سزایە، بەتاك و تەنها هەرتۆ دەپەرستین وجگە لەتۆ کەسی تر ناپەرستین، وە بەتاك و تەنها پشت بە تۆ دەبەستین و پشت بەجگە لە تۆ نابەستین.

لەم ئایەتانەدا خوای گەورە ڕوونی کردەوە کە هەر خۆی بەتەنها شایەنی ئەوەیە کە بپەرسترێت و پشتی پێ ببەسترێت، هەروەکو دەفەرمێت:

﴿فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصاً لَهُ الدِّينَ أَلا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ﴾ [الزمر: ٢-٣] .

واتە: بە دڵسۆزی ونیەت پاکییەوە لە دین دا خوای گەورە بپەرستن بەتەنها، ئایا دینی پاك و یەکخواپەرستی دوور لەهاوبەش بڕیاردان بۆ خوای گەورە نییە؟

وە دەفەرمێت: ﴿فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصاً لَهُ الدِّينَ وَلَو كَرِهَ الكافرون﴾ [غافر: ١٤] .
واتە: ئەی موسڵمانان ئێوە خوا بپەرستن‌و بپاڕێنەوە لە خوا بەدڵسۆزی-یەوە لە پەرستندا باکافرانیش پێیان ناخۆش بێت. وە دەفەرمێت:
﴿وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلا تَدْعُو مَعَ اللَّهِ أَحَداً﴾ [الـجن: ١٨] .
واتە: مزگەوت و شوێنی کڕنوش بردن موڵکی خوایە، بۆیە لەگەڵ خوای گەورەدا هیچ کەسێکی تر مەپەرستن.

وە ئایەتی تر لەم مانایانە زۆرن وە هەموویان بەڵگەن لەسەر پێویستێتی بەتاك زانینی خوای گەورە لەپەرستندا، وە زانراویشە کە پاڕانەوە بەهەموو جۆرەکانییەوە پەرستنە، بۆیە دروست نییە بۆ هیچ کەسێك لەخەڵکی بپاڕێنەوە تەنها لە خوای گەورە نەبێت، وە پشت نەبەستن و داوای فریاکەوتن نەکەن تەنها لە خوای گەورە نەبێت، وەکو ئیش کردنێك بەم ئایەتە پیرۆزانەو ئەوەی لەماناکانیاندا هاتووە ئەمە جگە لەشتە ئاساییی و هۆکارە هەست پێ کراوەکان کە مرۆڤێکی زیندوی ئامادە توانای بەسەریدا هەبێت، ئەمە پەرستن نییە بەڵکو دروستە بەدەقی ئایەت و فەرمودەو یەکدەنگی زانایان کە مرۆڤ پشت ببەستێت بە مرۆڤێکی زیندوی بە دەسەلات لە ئیش و کارە سادەو ئاساییەکاندا کەوا توانای بەسەریدا هەبێت، وەکو ئەوەی کە پشتی پێ‌ببەستێت یاخود داوای فریاکەوتنی لێبکات، لەلادانی خراپەی منداڵەکەی یاخود خزمەت کارەکەی یاخود سەگەکەی و هاوشێوەی ئەمانە، وە وەکو ئەوەی کە مرۆڤ پشت ببەستێت بە مرۆڤێکی زیندوی ئامادەی بە دەسەلات، یاخود نائامادە بەهۆی هۆکارە هەستییەکان وەکو نامە نوسین و

ڕێکەوتن و هاوشێوەی ئەمانە لە دروست کردنی خانوەکەی یاخود چاك کردنی ئۆتۆمبێلەکەی و هاوشێوەی ئەمانە، وە لەم بارەیەوە خوای گەورە لە چیرۆکی موسی دەفەرمێت:
﴿فَاسْتَغَاثَهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ﴾ [القصص: ١٥].
واتە: ئەوەی لە کۆمەڵ و عەشیرەتەکەی موسی (عليه السلام) بوو داوای فریاکەوتنی لێکرد بەسەر دوژمنەکەیدا .

هەروەها لە هاوشێوەی ئەمە داوای فریاکەوتنی مرۆڤ لە هاوەڵەکانی بۆ جیهاد کردن و جەنگ و هاوشێوەی ئەمانە، بەڵام داوای فریاکەوتن لە مردوەکان و پەری و فریشتە و دارو بەرد ئەمانە هاوبەش بڕیاردانی گەورەیە و هاوشێوەی کردەوەی هاوبەش بڕیاردەرە سەرەتاکانە لەگەڵ خوایەکانیان وەکو(العزى واللات) وجگە لەمانە، هەروەها داوای فریاکەوتن و داوای یارمەتی کردن لەو کەسانەی کەوا دەزانرێت کە وەلی و پیاو باشن لەناو زیندوەکاندا بەڵام لە شتێکدا کە جگە لەخوای گەورە کەسی تر تواناو دەسەلاتی تێیدا نییە وەك چاککردنەوەی نەخۆش و هیدایەت دانی دڵ و چونە بەهەشت و رزگاربوون لە دۆزەخ وهاوشێوەی ئەمانە، وە ئایەتەکانی پێشتر و ئەوەی لەمانایاندا بێت لە ئایەت و فەرمودەکانی تر هەموو بەڵگەن لەسەر پێویستێتی ئاراستە کردنی دڵەکان بۆ لای خوای گەورە لە هەموو ئیش و کارێکدا و خوای گەورە بە تاك و تەنها ودڵسۆزی یەوە بپەرسترێت، چونکە بەندەکان بۆ ئەم شتە دروست کراون وبەمەیش فەرمانیان پێکراوە هەروەکو چۆن لە ئایەتەکانی پێشودا باس کرا،

هەروەها لەم ئایەتەدا کە خوای گەورە دەفـەرمێت: ﴿وَاعْبُـدُوا اللَّـهَ وَلا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئاً﴾ [النساء: ٣٦] .

واتـە: بـەتاك و تـەنها خـوای گـەورە بپەرسـتن و هـیچ هاوبەشـی بـۆ بڕیارمەدەن.

وە دەفەرمێت: ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ [البينة: ٥] .

واتە: فەرمانیان پێنەکرابوو تەنها بەوە نەبێت کە بەتاك وتەنها خوای گەورە بپەرستن بەنیەت پاکی و دڵسۆزی وەهاوبەشی بۆ بڕیار نەدەن .

وە فەرموودەی پێغەمبەر (ﷺ) لە معاذەوە(رضي الله عنه) کە دەفەرمێت: ((حَقُ اللهِ على العبادِ أنْ يَعْبُدُوهُ وَلا يُشْرِكُوا بِهِ شَيئاً))(١).

واتە: مافی خوای گەورە بەسەر بەندەکانی‌یەوە ئەوەیە کە بەتاك و تەنها بیپەرستن و هاوبەشی بۆ بڕیار نەدەن .

وە لە فەرموودەی (ابن مسعود)دا (رضي الله عنه) پێغەمبەر (ﷺ) فەرمویەتی:
((مَنْ مَاتَ وَهُوَ يَدْعُو للهِ نِداً دَخَلَ النَّارَ))(٢).

واتە: هەرکەسێك بمرێت و لە ژیانیدا هاوشێوەو هاوبەشی بۆ خوای گەورە دانابێت و لەگەڵ خوای گەورەدا لێی پاڕابێتەوە ئەوا دەچێتە ناو ئاگری دۆزەخەوە .

وە لـە فـەرموودەی (ابـن عبـاس) (خوایـان لێ رازی بێـت) لـە (هـەردوو صـەحیحی بوخـاری و موسـلم)دا کاتێـك پێغەمبـەر (ﷺ) معـاذ (رضي الله عنه)

(١) صحيح البخاري رقم : (٢٨٥٦) وصحيح مسلم رقم : (٣٠) .

(٢) صحيح البخاري رقم : (٤٤٩٧) .

دەنێرێت بۆ یەمەن پێی دەفـەرمێت : ((إنَّكَ تَأْتِي قَوماً مِنْ أَهْلِ كِتَابٍ فَلْيَكُنْ أَوَلَ ماتَدْعُوهُمْ إليهِ شَهَادَةُ أنْ لا إلهَ إلا اللهُ))(٣).

وفي لفظ: ((فَادْعُهُمْ إلى أنْ يَشْهَدُوا أنْ لا إله إلاَّ الله وأنـي رسولُ الله)).

وفي رواية للبخاري: ((فَادْعُهُمْ إلى أنْ يَوَحِّدُوا اللهَ))(٤).

واتە: ئەی (مُعاذ) تۆدەچێتە ناوگەلێك کە خاوەنی پەرتوکی ئاسمانین (گاورن) با یەکەم شت کە تۆبانگەوازیان دەکەیت بۆ لای شایەتی دانی (لا إله إلاَّ الله) بێت.

لە وتەیەکی تردا: بانگەوازیان بکە تا شایەتی دەدەن بە (لا إلـه إلاَّ الله ، محمد رسول الله) .

وە لەڕیوایـەتی بوخاریـدا: بانگـەوازیان بکـە تابـەتاك و تـەنها یـەکخوا پەرستی دەکەن .

وفي صحيح مسلم عن طارق بن أشيم الأشجعي (رضي الله عنه) أنَّ النبي (ﷺ) قال: ((مَنْ وَحَّدَ اللهَ وَكَفَرَ بما يُعْبَدُ منْ دُونِ اللهِ حُرِمَ مَالُهُ وَدَمُهُ وَحِسابُهُ على اللهِ عَزَّوَجَلَّ))(٥).

واتە: هەرکەسێك بەتاك و تەنها خوای گەورە بپەرستێت و کوفر بکات بەو پەرستراوانەی کە جگە لە خوای گەورە دەپەرسترێن ئـەوا ماڵ و خوێنی پارێزراو دەبێت وحسابی لە لای خوای گەورەیە.

وە فەرمودەی تری لەم بابەتە زۆرە.

(٣) صحيح البخاري رقم : (١٤٩٦) وصحيح مسلم رقم : (١٩) .

(٤) صحيح البخاري رقم : (٧٣٧٢) .

(٥) صحيح مسلم رقم : (٢٣) .

وە ئەم یەكخواپەرستی‌یە بنچینەی ئایینی ئیسلامە، وە بناغەی نەتەوەی ئیسلام ئەم یەكخواپەرستی‌یە بووە، وە سەری ئایینی ئیسلامە، وەگرنگترین فەرزەكانە، وەحیكمەت بووە لە دروست كردنی پەری و مرۆڤ، وە حیكمت بووە لەناردنی پێغەمبەران بە تێكرا(علیهم الصلاة والسلام) هەروەكو چۆن لە پێشتردا ئەو ئایەتانەی كە بەڵگەبوون لەسەر ئەم شتە باسكران، وە لەوانە خوای گەورە دەفەرمێت: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الجنَ والإِنْسَ إلا لِيَعْبُدون﴾ [الذاريات: ٥٦].

واتە: من پەری ومرۆڤم دروست نەكردووە تەنها بۆ ئەوە نەبێت كە بەتاك و تەنها من بپەرستن وهاوبەشم بۆ بڕیار نەدەن.

هەروەها بەڵگەی تر لە سەر ئەم شتە خوای گەورە دەفەرمێت: ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولاً أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾ [النحل: ٣٦].

واتە: بە تأكیدی ئێمە بۆ هەر كۆمەڵێك لەخەڵكی پێغەمبەرێكمان ناردووە تا بەخەڵكی بڵێن بە تاك و تەنها خوای گەورە بپەرستن و خۆتان دوربخەنەوە لە تاغوت.

هەروەها دەفەرمێت: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُول إلا نُوحي إليه أنهُ لا إله إلا أنا فاعبدون﴾ [الأنبياء: ٢٥].

واتە: لەپێش تۆدا ئەی محمد (ﷺ) هیچ پێغەمبەرێكمان نەناردووە الا سروشمان بۆ ناردووە كە هیچ پەرستراوێكی تری حەق نی‌یە كە شایانی پەرستن بێت تەنها من نەبێت دەی كەواتە ئێوە تەنها من بپەرستن.

وە خوای گەورە دەربارەی (**نوح و هود و صالح و شعیب**) (علیهم الصلاة والسلام) دەفەرمێت: كە ئەوان بە نەتەوەكانی خۆیان فەرمووە:

﴿إعْبُدُوا اللهَ مالَكُمْ منْ إله غَيرُهُ﴾ [الأعراف: ٥٩].

واتە: ئەی خەڵكی ئێوە بە تاك و تەنها خوای گەورە بپەرستن چونكە جگە لەو هیچ پەرستراوێكی تری حەقتان نی‌یە كە شایانی پەرستن بێت.

ئەمە بانگەوازی پێغەمبەرەكان بووە بەگشتی (علیهم الصلاة والسلام) هەروەك چۆن ئەو دوو ئایەتەی پێشووتر بەڵگە بوون لەسەری، وە دوژمنانی پێغەمبەران (علیهم الصلاة والسلام) دانیان بەوەدا ناوە كە پێغەمبەران (علیهم الصلاة و السلام) فەرمانیان پێیان كردووە بە بەتاك زانینی خوای گەورە لە پەرستندا و كردنەوەو فڕێ دانی هەموو خوایە پەرستراوەكانی تری جگە لە خوای گەورە، هەروەكو خوای گەورە لە چیرۆكی (عاد) دا دەفەرمێت: كە ئەوان بە (هود) یان ووتوە (ﷺ): ﴿أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ [الأعراف: ٧٠].

واتە: ئەی هود (ﷺ) تۆ بۆ ئەوە هاتوویت بۆ لای ئێمە تا بەتاك و تەنها خوای گەورە بپەرستین و واز بێنین لەو خوایانەی كە باوك و باپیرانمان دەیانیان پەرست.

وە خوای گەورە دەربارەی قورەیش دەفەرمێت: كاتێك كە پێغەمبەرمان محمد (ﷺ) بانگیانی كرد بۆ بەتاك ڕاگرتنی خوای گەورە لەپەرستندا و واز هێنان لەوپەرستراوانەی تر كە دەیان پەرستن لە جگە لە خوای گەورە لە فریشتەكان و پیاوچاكان و بتەكان و دارو بەردەكان و جگە لەمانە ئەوان ووتیان: ﴿أَجَعَلَ الْآلِهَةَ إِلَهاً وَاحِداً إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ﴾[ص: ٥].

واتە: ئایا محمد (ﷺ) ئەو هەموو خوایانەی کردووە بەیەك خواو داوای پەرستنی تەنها خوایەك لە ئێمە دەكات بەڕاستی ئەمە شتێكی زۆر سەیرو سەرسوڕهێنەرە.

وە خوای گەورە لە سورەتی (الصافات) دا دەربارەیان دەفەرمێت: ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ وَيَقُولُونَ أَإِنَّا لَتَارِكُو آلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَجْنُونٍ﴾ [الصافات: ٣٥-٣٦].

واتە: بێباوەڕان کاتێك پێیان بوترایە بڵێن لا إلە إلا الله ئەوان خۆیان بەگەورە دەزانی لەووتنی ئەم ووشەیەدا و نەیان دەووت، وە دەیان ووت ئایا ئێمە واز لە خوایەکانمان بهێنین لەبەر قسەی هۆنەرێكی شێت.

وە ئایەتی تر لەم مانایە زۆرە، وە ئەوەی کەباسمان کرد لە ئایەت و فەرمووده بۆت ڕوون بوەوە - خوای گەورە یارمەتی من و تۆیش بدات بۆتێگەیشتن لە دینەکەی و زانیاری لە مافی پەروەدگاری هەموو جیهاندا - کە ئەم پاڕانانەوە و جۆرەکانی داوای فریاکەوتن کە لە پرسیارەکەتدا ڕوونت کردبۆوە هەموویان لە جۆرەکانی هاوبەش بڕیاردانی گەورەن، چونکە پەرستنە بۆ جگە لە خوای گەورە وە داواکردنە بۆ ئیشانێك کە جگە لە خوای گەورە کەسی تر تواناو دەسەڵاتی بەسەردا نییە لە مردووان و ئامادەنەبووان کە ئەمیش لە هاوبەش بڕیاردانەکانی سەرەتاکان ناشیرینترە، چونکە هاوبەش بڕیاردەرانی سەرەتا تەنها لە کاتی خۆشیدا هاوبەشیان بۆ خوای گەورە دادەنا بەڵام لە کاتی تەنگانەو سەختی دا ئەوا بە دڵسۆزییەوە پەرستنی خوای گەورەیان دەکرد، چونکە دەیانزانی کە خوای گەورە هەرئەوە دەسەڵات و توانای هەیە

بەسەر ڕزگارکردنیان لەسەختی و ناخۆشی و جگە لەو کەسی تر توانا و دەسەڵاتی نییە، هەروەکو چۆن خوای گەورە لە قورئاندا دەربارەی ئەو هاوبەش بڕیاردەرانە دەفەرمێت:

﴿فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ﴾ [العنكبوت: ٦٥].

واتە: هاوبەش بڕیاردەران کاتێك سواری کەشتییەکانیان دەبوون لەناو دەریادا و شەپۆلی ئاوەکە نزیك بوو بیانخنکێنێت ئەو کاتە بەو پەڕی دڵسۆزییەوە تەنها لە خوا دەپاڕانەوە کە ڕزگاریان بکات و پشتیان دەکرد لە خواکانی خۆیان، بەڵام کاتێك کە خوای گەورە ڕزگاریان دەكات و دەیان گەیەنێت بە ووشکانی ئەوا دەست دەکەنەوە بە هاوبەش بڕیاردان بۆ خوای گەورە.

وە لە ئایەتێکی تردا خوای گەورە گفتوگۆیان لەگەڵدا دەکات و دەفەرمێت: ﴿وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا إِيَّاهُ فَلَمَّا نَجَّاكُمْ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ الْأِنْسَانُ كَفُوراً﴾ [الإسراء: ٦٧].

واتە: کاتێك کەتووشی سەختی و تەنگانە بوون لە ناو دەریادا ئەو خوایانەی کە پێشتر دەتانپەرستن هەموویان وون بوون و کەسیان فریاتان نەکەوتن تەنها خوای گەورە نەبێت، بۆیە داواتان لە خوای گەورە کرد کە ڕزگارتان بکات بەڵام کاتێك ڕزگاری کردن و گەیانتانی بە ووشکانی ئێوە پشتتان کرد لە خوای گەورەو ڕووتان کردەوە خوایەکانی خۆتان، وەمرۆڤ زۆر کافرو بەرهەڵستیکەری بەخششەکانی خوای گەورەیە.

وە ئەگەر یەکێك لەو هاوبەش بڕیاردەرە دوایینانە بڵێت: ئێمە مەبەستمان ئەوە نیيە کە ئەو کەسانە خۆیان سودمان پێدەگەیەنن و چارەسەری نەخۆشەکانمان دەکەن، یاخود خۆیان سودمان پێدەگەیەنن، بەڵکو تەنها مەبەستمان ئەوەیە کە لەلای خوای گەورە تکامان بۆ بکەن؟

وەڵام ئەوەیە کە پێی بووترێت:

ئەمە مەبەست و ویستی کافرەکانی سەرەتا بووە، وەمەبەستیان ئەوە نەبووە کە خوایەکانیان خودی خۆیان دروست کەرو ڕۆزی دەرو سودبەخش و زیانبەخشن، خوای گەورە ئەم قسەیە بەتاڵ دەکاتەوە بەو ئایەتانەی کەلە قورئاندا باسی کردووە دەربارەیان، وە ئەوانیش مەبەستیان تکاکردنیان و خاتریان و نزیك کردنەوەیان بووە لە خوای گەورە هەروەکو چۆن خوای گەورە لە سورەتی (یونس) دەفەرمێت: ﴿وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لا يَضُرُّهُمْ وَلا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ﴾ [يونس: ١٨] .

واتە: هاوبەش بڕیاردەران کەسانێك دەپەرستن لە جگە لە خوای گەورە کە نەزیانیان پێدەگەیەنن نەسوود، وەدەڵێن: ئەمانە لەلای خوای گەورە تکامان بۆدەکەن، خوای گەورەیش وەڵامی ئەم قسەیەیان دەداتەوە کە دەفەرمێت: ﴿قُلْ أَتُنَبِّئُونَ اللَّهَ بِمَا لا يَعْلَمُ فِي السَّمَاوَاتِ وَلا فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ [يونس: ١٨] .

واتە: ئەی محمد (ﷺ) پێیان بڵێ ئایا ئێوە هەواڵ بە خوای گەورە دەدەن بە شتێك کە نهێنیيە لە ئاسمانەکان و زەویدا کە خوای گەورە نایزانێت و

ئێوە دەیزانن؟! پاك و بێگەردی بۆ خوای گەورە لەو هاوبەش بڕیاردانەی کە بۆی بڕیاردەدەن.

خوای گەورە ڕوونی کردەوە کەنازانێت نە لەئاسمانەکان و نەلە زەوی تکاکەرێك هەبێت و لەلای تکابکات بەو شێوەیەی کە هاوبەش بڕیاردەران مەبەستیانە، وە هەر شتێکیش کە خوای گەورە بوونی نەزانێت ئەوا هیچ بونێکی نیيە، چونکە خوای گەورە هیچ شتێکی لێ ناشاردرێتەوە.

خوای گەورە لە سورەتی (الزمر)دا دەفەرمێت: ﴿تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصاً لَهُ الدِّينَ أَلا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ﴾ [الزمر: ١-٣] .

واتە: قورئان ئەو پەرتوکەیە کە دابەزێنراوە لەلایەن خوایەکی باڵادەستی کاربەجێ ئێمە ئەو قورئانەمان بۆ تۆ دابەزاندووە، بەحەق ئەی محمد (ﷺ) دەی کەواتە تۆیش خوای گەورە بپەرستە بەوپەڕی دڵسۆزی و نیەت پاکیەوە، ئایا ئایینی دڵسۆزی و نیەت پاکی بۆ خوای گەورە نیيە بەتاك و تەنها.

خوای گەورە ڕوونی کردەوە کە پەرستن بەتاك و تەنها بۆ ئەوە، وە پێویستە لەسەر بەندەکانی بەدڵسۆزیەوە بۆ ئەوی جێبەجێ بکەن، چونکە فەرمان کردنی خوای گەورە بە پێغەمبەر (ﷺ) کە بەدڵسۆزی پەرستنی خوای گەورە بکات فەرمان کردنە بە هەموو خەڵکی.

وە مانای دین لەم ئایەتەدا پەرستنە، وە پەرستنیش بریتیە لە گوێڕایەڵی کردنی خوای گەورەو گوێڕایەڵی کردنی پێغەمبەرەکەی (ﷺ) وەکو پێشتر باسکرا کە پاڕانەوەو داوای فریاکەوتن و ترسان و بەهیوا

بوون و سەربڕین و پەیمان بەستن دەگرێتەوە، هەروەکو چۆن نوێژ و ڕۆژوو جگە لەمانە دەگرێتەوە لەو شتانەی کە خوای گەورە و پێغەمبەرەکەی (ﷺ) فەرمانیان پێی کردووە.

لە پاش ئەمە خوای گەورە دەفەرمێت: ﴿والذينَ اتّخَذُوا منْ دُونه أوْليَاءَ مَانَعْبُدُهُمْ إلا لِيُقَرِبُونَا إلى الله زُلْفَى﴾ [الزمر: ٣].

واتە: ئەوانەی کە جگە لە خوای گەورە پشتیوان و یارمەتی دەریان بۆ خۆیان بڕیار داوە ئەگەر لێیان بپرسیت بۆچی ئەوانە دەپەرستن؟ ئەوان لە وەڵام دا دەڵێن: نایان پەرستین تەنها بۆ ئەوە نەبێت لە خوای گەورەمان نزیك بكەنەوە.

خوای گەورەیش بەم ووتەیەی وەڵامیان دەداتەوە کە دەفەرمێت: ﴿إنَّ اللهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فيمَا هُمْ فيه يَخْتَلِفُونَ إنَّ اللهَ لا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّار﴾ [الزمر: ٣].

واتە: بەڕاستی خوای گەورە خۆی بڕیار دەدات لەنێوانیاندا (یەکخواپەرستان و هاوبەش بڕیاردەران) لەوشتانەی کە جیاوازن لەسەری لەپەرستنی خوای گەورەدا، بەڕاستی خوای گەورە ڕێنمای کەسانێك ناکات کە درۆزن و زۆر کافرن.

خوای گەورە لەم ئایەتە پیرۆزەدا ڕوونی کردەوە کە کافران خوایەکانیان نە دەپەرست لە جگە لە خوای گەورە تەنها بۆ ئەوە نەبێت کە لە خوای گەورەیان نزیك بكەنەوە، کە ئەمیش مەبەستی کافرەکان بووە لە کۆن و تازەدا، وە خوای گەورە ئەم شتەی بەتاڵ کردەوە کە دەفەرمێت:

﴿إنَ اللهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فيمَا هُمْ فيه يَخْتَلفُونَ إن اللهَ لا يَهْدي مَنْ هُوَ كَاذبٌ كَفار﴾ [الزمر: ٣].

خوای گەورە درۆکەیانی ئاشکرا کرد کە بەقسەی خۆیان دەیان ووت خوایەکانیان لە خوای گەورەیان نزیك دەکاتەوە، وە بەکافریانی دانا بەوەی کە پەرستنیان بۆیان جێبەجێ کردبوو، بەم شتە ئەوەی کەمترین جیاکردنەوەی هەبێت دەزانێت کە کافرەکانی سەرەتا کوفرەکەیان بەهۆی ئەوەوە بووە کە پێغەمبەران و پیاوچاکان و دارو بەرد و جگە لەمانەیان لە دروست کراوەکان کردبوو بەتکاکار لە نێوان خۆیان و خوای گەورەدا، وە باوەڕیان وابوو کە ئەمانە پێویستییەکانیان بۆ جێبەجێ دەکەن بەبێ ڕێگا پێدان و ڕەزامەندی خوای گەورە، هەروەکو چۆن وەزیرەکان تکا دەکەن لەلای پاشاکان وە خوای گەورەیان پێواوە بە پاشاو سەرکردەکان، وە ووتیان چۆن کەسێك پێویستییەکی هەبێت لەلای پاشاو سەرکردەکان ئەوا تکا دەکات لەلایان بەکەسانی تایبەت و وەزیرەکانی، وە ئێمەیش بەم شێوەیە خۆمان نزیك دەکەینەوە لە خوای گەورە بەپەرستنی پێغەمبەرەکانی و خۆشەویستەکانی کە ئەمەیش لە پوچەڵ ترین پوچەڵەکانە، چونکە خوای گەورە هاوشێوەی نییە و ناپێورێت بەدروست کراوەکانی و هیچ کەسێك ناتوانێت تکا بکات لای تەنها بەڕێگا پێدانی خۆی نەبێت، وە ڕێگا نادات بە تکاکردن تەنها بەیەکخواپەرستان نەبێت، وە خوای گەورە توانا و دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیەو زانایە بەهەموو شتێك، وە لەهەموو کەسێك بەبەزەیی ترەو لە هیچ کەسێك ناترسێت، چونکە خوای گەورە باڵادەستە

بەسەر بەندەکانیدا و هەڵس و کەوت دەکات تێیاندا چۆنی ویست لێ بێت، بە پێچەوانەی پاشاو سەرکردەکانەوە کە ئەوان توانای هیچ شتێکیان نی-یە و هەموو شتێك نازانن بۆیە پیویستیان بەکەسانێك هەیە کە یارمەتیان بدەن لەسەر ئەو شتانەی کە دەستەوەستانن تێیدا لە وەزیرەکان و پیاوە تایبەتەکان و سەربازەکانیان، هەروەکو چۆن پێویستیان بەڕاگەیاندنی پێویستییەکانی ئەو کەسانە هەیە کە ئەمان نایزانن وە پێویستیان بەکەسانێك هەیە کە داوای بەزەیی و ڕەزامەندیان بکەن لە وەزیرو پیاوە تایبەتەکانیان، بەڵام خوای پەروەردگار دەوڵەمەندەو پێویستی بە هیچ لە دروست کراوەکانی نییە، وە بەبەزەیی ترە پێیان لە دایکی خۆیان، هەر ئەو دادوەری دادپەروەرە، شتەکان لە شوێنی خۆیان دادەنێت بە گوێرەی دانایی و زانست و توانای خۆی، بۆیە دروست نییە بە هیچ ڕوویەك لە ڕووەکان بپێورێت بە دروست کراوەکانی، بۆیە خوای گەورە لە قورئانەکەیدا ڕوونی کردۆتەوە کە هاوبەش بڕیاردەران دانیان بەوەدا ناوە کە خوای گەورە دروست کەرەو ڕۆزی دەرەو هەڵسوڕێنەرە، وئەو وەڵامی لێقەوماوان و بێ چارەکان دەداتەوە، وخراپە وتەنگ وچەڵەمەو ناخۆشیان لەسەر هەڵدەگرێت، و دەیان ژێنێت و دەیان مرێنێت و جگە لەم کردەوانە لە کردەوەکانی خوای گەورە، بەڵکو تەنها کێشەو ناکۆکی لە نێوان هاوبەش بڕیاردەران و پێغەمبەران (علیهم الصلاة والسلام) لەسەر بە دڵسۆزی پەرستنی خوای گەورە بووە بەتاك و تەنها هەروەکو خوای گەورە دەفەرمێت: ﴿وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ [الزخرف: ٨٧] .

واتە: ئەگەر پرسیار لە هاوبەش بڕیاردەران بکەیت کە کێ ئێوەی دروست کردووە؟ ئەوا لە وەڵامدا بەجەخت لەسەر کراوی دەڵێن: (الله).

وە دەفەرمێت: ﴿قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ منَ السَماء وَالأرض أَمَنْ يَمْلكُ السَمْعَ وَالأبْصَارَ وَمَنْ يَخْرُجُ الحَي منَ المَيت وَيَخْرُجُ المَيتَ منَ الحَي وَمَنْ يُدَبرُ الأمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللهَ فَقُلْ أفَلا تَتقُون﴾ [يونس: ٣١] .

واتە: ئەی محمد (ﷺ) بەهاوبەش بڕیاردەران بڵێ: کێ ڕۆزیتان دەدات لە ئاسمان و لە زەوی؟، وەکێ مولکی بیستن و بینینی ئێوەی بەدەستە؟، وە کێ لەشتی مردوو زیندوو دەردەکات (لە هێلکە باڵندە دەردەکات و لە مەنی مرۆڤ دروست دەکات و لەکافر موسڵمان دروست دەکات)؟ وەکێ لە شتی زیندوو مردوو دەردەکات(لە باڵندە هێلکە دەردەکات و لە مرۆڤ مەنی دەردەکات و لە موسڵمان کافر دروست دەکات)؟، وە پێمان بڵێ کێ هەڵسوڕێنەری ئەم بوونەوەرەیە؟ ئەوا لە وەڵامدا دەڵێن: (الله)یە، تۆیش پێیان بڵێ: کە هەموو ئەم شتانە دەزانن ئەی ئیتر بۆ خوای گەورە ناپەرستن و خۆتان ناپارێزن لە ئاگری دۆزەخ؟.

وە ئایەتی تر لەم بارەیەوە زۆرە، وە پێشتریش باسی ئەو ئایەتانە کرا کە بەڵگەبوون لەسەر ئەوەی کە کێشەو ناکۆکی لە نێوان پێغەمبەران و نەتەوەکان تەنها بریتی بووە لە: دڵسۆزی ونیەت پاکی لە پەرستنی خوای گەورە بەتاك و تەنها، هەروەکو دەفەرمێت: ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولاً أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾ [النمل: ٣٦] .

واتە: بەجەخت لەسەرکراوی بۆ هەموو کۆمەڵە خەڵکێك پێغەمبەرێکمان ناردووە تا بانگەوازی خەڵکی بکات کە خوای گەورە بپەرستن بەتاك و

تەنها، وەهیچ هاوبەشی بۆ بڕیار نەدەن وە خۆیان دوور بخەنەوە لە تاغوتەکان.

وە ئەو ئایەتانەی تر کە مانای ئەم ئایەتەیان تێدایە زۆرن خوای گەورە لە زۆر شوێن لە قورئانی پیرۆزدا باسی تکاکردنی کردووە، لە سورەتی (البقرة) دەفەرمێت: ﴿مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾ [البقرة: ٢٥٥].

واتە: کێ هەیە کە بتوانێت لە لای خوای گەورە تکا بکات تەنها بەڕێگا پێدانی خوای گەورە نەبێت.

وە لەسورەتی (النجم) دا دەفەرمێت: ﴿وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَاوَاتِ لا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئاً إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَرْضَى﴾ [النجم: ٢٦].

واتە: چەندەها فریشتە هەن لەئاسمانەکان کە تکاکانیان هیچ سوودی نیە تەنها لەپاش ڕێگا پێدانی خوای گەورە نەبێت بۆ کەسێ کە ویستی لێ بێت و لێی ڕازی بێت.

وە لەسورەتی (الأنبيـاء)دا لە وەسفی فریشتەکاندا دەفەرمێت: ﴿وَلا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَى وَهُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ﴾ [الأنبياء: ٢٨].

واتە: فریشتەکان ناتوانن تکا بکەن بۆ هیچ کەسێك تەنها بۆ کەسێك نەبێت کە خوای گەورە لێی ڕازی بێت، وە ئەوان لە خوای گەورە دەترسێن.

وە خوای گەورە پێی ڕاگەیاندووین کە ڕازی نیە بە کوفر لە بەندەکانی بەڵکو ڕازیە لێیان بەسوپاس گوزاری، کە سوپاس گوزرای خوای گەورەیش بریتیە لە یەکخواپەستی خوای گەورە و ئیش کردن بە گوێڕایەڵی کردنی، خوای گەورە لە سورەتی (الزمر) دا دەفەرمێت:

﴿إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلا يَرْضَى لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ وَإِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ﴾ [الزمر: ٧].

واتە: ئەگەر ئێوە کوفر بکەن بە خوای گەورە ئەوا بەڕاستی خوای گەورە دەوڵەمەندەو پێویستی بە ئێوە نیە وخۆی سوپاس کراوە بەڵام ڕازی نیە بە کوفر بۆ بەندەکانی، بەڵام ئەگەر سوپاس گوزاری خوای گەورە بکەن ئەوا لێتان ڕازی دەبێت.

وە ئیمامی بوخاری لە صحیحەکەیدا لە (أبي هريرة)وە(رضي الله عنه) گێڕاوێتیەوە کە بە پێغەمبەری (ﷺ) فەرمووە: کێ بەختەوەرترین کەسە بەتکاکردنی تۆ لە ڕۆژی دواییدا ئەویش لە وەڵامدا فەرمووی:

((مَنْ قَالَ لا إله إلا الله خَالصاً مِنْ قَلْبِهِ)) أَوْ قَالَ: ((مِنْ نَفْسِهِ))[٦].

واتە: هەرکەسێك بڵێت لاإله إلا الله بەدڵسۆزیەوە لە دڵیەوە یاخود فەرمووی لە نەفسیەوە.

وفي الصحيح عن أنس (رضي الله عنه) عن النبي (ﷺ) أنه قال: ((لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ، فَتَعَجَّلَ كُلُّ نَبِيٍّ دَعْوَتَهُ، وإِنِّي اخْتَبَأْتُ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لِأُمَّتِي يَوْمَ القِيامَةِ فَهِيَ نَائِلَةٌ إِنْ شَاءَ اللهُ مَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِي لا يُشْرِكُ باللهِ شَيْئاً))[٧].

واتە: هەموو پێغەمبەرێك پاڕانەوەیەکی وەرگیراوی هەبوە لەلای خوای گەورە، وە هەموو پێغەمبەران (عليهم الصلاة والسلام) پەلەیان کرد لە پاڕانەوەکەیان و لە دونیادا لە خواپاڕانەوەو بۆی جێبەجێ کردن و وەڵامی دانەوە، بەڵام من پاڕانەوەی خۆم دواخست و هێشتمەوە بۆ

(٦) صحيح البخاري رقم: (٩٩).

(٧) صحيح البخاري رقم: (٦٣٠٤).

تکاکردن بۆ ئوممەتەکەم لە ڕۆژی دواییدا، کە إن شاء الله دەستی هەموو کەسێك دەکەوێت کە بمرێت لەئوممەتی من و هیچ هاوبەشێکی بۆ خوای گەورە بڕیار نەدابێت.

وە فەرمودەی تر لەم بوارەدا زۆرە.

وە هەموو ئەو ئایەت و فەرموودانەی کە باسمان کرد بەڵگەن لەسەر ئەوەی کە پەرستن بە تەنها مافی خوای گەورەیە و دروست نی یە شتێکی بۆ جگە لە خوای گەورە جێبەجێ بکرێت نەبۆ پێغەمبەران (علیهم الصلاة والسلام) وە نە بۆ جگە لەوان، وەتکا کردنیش مولکی خوای گەورەیە هەروەکو دەفەرمێت: ﴿قُلْ لله الشفاعَةُ جَمیعاً﴾ [الزمر: ٤٤] .

واتە: ئەی محمد (ﷺ) پێیان بڵێ: کە تکاکردن هەمووی مولکی خوایەو کەس توانای هەڵس و کەوت کردنی تێیدا نی یە تەنها خوای گەورە نەبێت.

وەهیچ کەسێك شایانی تکاکردنی نی یە تەنها لە پاش ڕێگا پێدانی خوای گەورە بە تکاکار وڕەزامەندی لە تکابۆکراو نەبێت، کە خوای گەورەیش بەجگە لە یەکخواپەرستی بە هیچ شتی تر رازی نی یە هەروەکو چۆن پێشتر باس کرا.

بەڵام هاوبەش بڕیار دەران هیچ بەشێکیان نی یە لە تکاکردندا، هەروەکو خوای گەورە دەفەرمێت:﴿فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشافعين﴾ [المدثر: ٤٨] .

واتە: هیچ تکای تکاکاران سودیان پێناگەیەنێت (واتە بەهاوبەش بڕیاردەران)، وە دەفەرمێت: ﴿ما لِلظَّالِمِینَ مِنْ حَمِیمٍ ولا شَفِیع یُطاع﴾ [غافر: ١٨] .

واتە: لە ڕۆژی قیامەتدا ستەمکاران (هاوبەش بڕیاردەران)هیچ خۆشەویست و خزم و دۆستێکیان نی یە کە ڕزگاریان بکات، وە هیچ تکاکارێکیان نی یە کە گوێڕایەڵی بکرێت، چونکە خوای گەورە رازی نابێت کەس تکا بۆ هاوبەش بڕیاردەران بکات.

وەستەم ئەگەر بە ڕەهایی و بەربڵاوی هات ئەوا مەبەست پێی هاوبەش بڕیاردانە، هەروەکو خوای گەورە دەفەرمێت: ﴿والکافِرُونَ هُمُ الظـالِمون﴾ [البقرة: ٢٥٤] .

واتە: کافران ئەوان ستەمکارن .

وە دەفەرمێت: ﴿إنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِیم﴾ [لقمان: ١٣] .

واتە: بەڕاستی هاوبەش بڕیاردان بەجەخت لەسەرکراویەوە ستەمێکی گەورەیە.

وە ئەوەی کە لە پرسیارەکەتدا باست کردبوو لەوەی کە هەندێك لە صۆفی یەکان لە مزگەوت و جگە لە مزگەوت دەڵێن:

خوایە سەڵاوات بدە لەسەر ئەو کەسەی کە کردووتە بەهۆی لەت کردنی نهێنی یە دەسەڵاتدارەکانت و دەرکەوتنی روناکی یە سۆزاوی یەکانت کە بووە بە جێگری ئامادەبووی خواویستی و جێنیشینی نهێنی یە خۆیی یەکانت.....هتد

وەڵام ئەوەیە کە بوترێت :

ئەم قسەیە و هاوشێوەی لە کۆی ئەو زیادەڕەوی و ڕۆچونەیە کە پێغەمبەر (ﷺ) ئاگاداری کردوینەتەوە لێی کە لە صەحیحی مسلم دا لە

عبـدالله ی کـوڕی مـسعود(رضي الله عنه) دەیگێڕێتـەوە کـە پێغەمبـەر (ﷺ) فەرمویەتی: «هَلَكَ الـمُتَنَطِّعُونَ» قالها ثلاثاً[٨].

واتە: ڕۆچوان و زیادڕەوان بە هیلاك و لەناوچون سێ جار ئەمەی فەرموو، ئیمامی الخطابـي **(ڕەحمەتی خوای لێ بێت) دەفەرمێت:**

(الـمتنطع: **ئەو کەسەیە کە ڕۆدەچێت لە شتداو زیادڕەوی دەکات، کە گەڕان بە دوایدا لەسەر مەزهەبەکانی ئەهلی کەلامە (أهل الكلام) کە ئەمان دەچنە هەموو شتێکەوە کە پەیوەندی پێیانەوە نەبێت وقسەدەکەن لە شتی وادا کە عەقڵیان نایگاتێ).**

أبو السعادات إبن الأثير: **دەفەرمێت:** (الـمتنطعون: **ئەوانەن کە ڕۆدەچن و زیادڕەوی دەکەن لە قسەکردندا وقسە دەکەن بەوپەڕی گەرویان، لە**(نطع) **وەرگیراوە کە بۆشایی سەرەوەی دەمە پاشان بەکارهات بۆ هەموو کەسێك کە ڕۆبچێت لە ووتەو کردەوەدا).**

وە بەوەی کە ئەم دوو پێشەوایە باسیان کرد کە هەردووکیان پێشەوان لە زماندا، بۆ تۆو هەموو کەسێك کە کەمترین زانیاری هەبێت دەرکەوت کە ئەم چونێتییە لە سەڵاوات و سەلام کردن لەسەر پێغەمبەرمان و گەورەمان پێغەمبەری خوا (ﷺ) لە کۆی ئەو ڕۆچون و زیادڕەوییەیە کە قەدەغە کراوە، وە ئەوەی کە شەرعی بێت بۆ موسڵمان لەم بوارەدا ئەوەیە کە بگەڕێت بە دوای چونێتی جێگیر لە پێغەمبەری خواوە (ﷺ) لە چونێتی سەڵاوات و سەلام کردن لەسەر پێغەمبەر (ﷺ) کە ئەمە بەسەو موسڵمان پێویستی بەجگە لەمانە نابێت.

---

(٨)

وە لەو چۆنێتیانەی کە جێگیر بوونە لە پێغەمبەرەوە (ﷺ) لە (كعب بن عجرة)**وە** (رضي الله عنه) **کە هاوەڵلان** (رضي الله عنهم) **ووتیان: ئەی پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرمانمان پێکراوە کە سەڵاوات لەسەر تۆ بدەین چۆن سەڵاوات لەسەربدەین؟ ئەویش فەرمووی بڵێن:**

«اللَّهُمَّ صَلِّ على محمد وعلى آلِ محمد كما صَلَّيتَ على إبـراهيمَ وعلـى آل إبراهيمَ إنَّكَ حَميدٌ مَجيد، وَبارِكْ على محمد وعلى آل محمد كما بارَكْتَ على إبراهيمَ وعلى آلِ إبراهيمَ إنَّك حميدٌ مجيدٌ»[٩].

وفي الصحيحين عن أبي حميد الساعدي (رضي الله عنه) **کە ووتویانە ئەی پێغەمبەری خوا (ﷺ) چۆن سەڵاواتت لەسەر بدەین، ئەویش فەرمووی بڵێن:**

«اللَّهُمَّ صَلِّ على محمد وعلى أزواجه وذُرِّيَّته كَمَا صَلَّيْتَ على آلِ إبـراهيمَ، وَبارِكْ على محمد وأزواجِهِ وذُرِّيَّتِهِ كَمَا بارَكْتَ على آلِ إبراهيمَ إنَّكَ حميـدٌ مجيدٌ»[١٠].

وفي صحيح مسلم عن أبي مسعود الأنصاري (رضي الله عنه) قال: قال بشير بن سعود: **ئەی پێغەمبەری خوا (ﷺ) خوای گەورە فەرمانی پێ کردوین کە سەڵاواتت لەسەر بدەین؟ ئەویش بێدەنگ بوو پاشان فەرمووی بڵێن :**

«اللَّهُمَّ صَلِّ على محمد وعلى آلِ محمد كَمَا صَلَّيْتَ على إبراهيمَ وبارِكْ علـى محمد وعلى آلِ محمد كَمَا بارَكْتَ على إبراهيمَ في العالَمينَ إنَّكَ حميدٌ مجيـدٌ، والسَّلامُ عَلِمْتُمْ»[١١].

---

(٩) صحيح البخاري رقم : (٦٣٥٧) وصحيح مسلم رقم : (٤٠٦) .

(١٠) صحيح البخاري رقم : (٦٣٦٠) وصحيح مسلم رقم : (٦١٥) .

(١١) صحيح مسلم رقم : (٦١٣) .

ئەم ووتانە و هاوشێوەیان و جگە لەمانەیش کە جێگیر بووە لە پێغەمبەرەوە (ﷺ) پێویستە لەسەر موسڵمان ئەمانە بەکاربهێنێت لە سەڵاوات دانی لەسەر پێغەمبەر (ﷺ) و سەلام کردنی لێ‌ی، چونکە پێغەمبەر (ﷺ) زاناترین کەسە بەوەی کە شایانی بەکارهێنانە لەحەقی خۆیدا، هەروەکو چۆن زاناترین کەسیشە بەوەی کە پێویستە بەکاربهێنرێت لە حەقی پەروەردگاریدا لە ووتە، بەڵام ئەو ووتە زیادڕەوی و داهێنراوانە وئەو ووتانەی کە ئەگەری مانای نادروستیان لێ دەکرێت، وەکو ئەو ووتانەی کەلە پرسیارەکەتدا باست کردبوو، ئەوا پێویستە بەکارنەهێنرێن چونکە زیادڕەویان تێدایە، وە لەبەرئەوەی کە ڕاڤە دەکرێن بەچەند مانایەکی پوچەڵ لەگەڵ ئەوەی جیاوازو پێچەوانەی ئەو ووتانەیە کە پێغەمبەری خوا (ﷺ) بەکاری هێناوە و هەڵی بژاردووەو ڕێنمایی ئوممەتەکەی کردووە بۆی کە ئەو زاناترین کەسەو ئامۆژگارکەرترین و دورترین کەسە لە ڕۆچوون و زیادڕەوی کردن (علیه من ربه أفضل الصلاة والسلام) .

وە بەو هیوایەم ئەو بەڵگانەی کە باسمان کرد لە روون کردنەوەی ڕاستێتی یەکخواپەرستی و حەقیقەتی هاوبەش بڕیاردان و جیاوازی نێوان ئەوەی کە هاوبەش بڕیاردەرانی دواییی لەسەربووە لەم بوارەدا، وە لەڕوون کردنەوەی چۆنێتی سەڵاوات دانی شەرعی لەسەر پێغەمبەری خوا (ﷺ) بەس بێت و باوەڕ پێ‌کەر بێت بۆ حەق ویست، بەڵام ئەوەی نەیەوێت حەق بناسێت ئەوا شوێنی ئارەزوەکانی کەوتووە و خوای گەورەیش فەرموویەتی:

﴿فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدىً مِنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ [القصص:٥٠] .

واتە: ئەگەر بێ‌باوەڕان وەڵامی تۆیان نەدایەوە ئەی محمد (ﷺ) ئەوا بزانە تەنها شوێنی ئارەزوەکانیان کەوتون، وەکێ لەو کەسە گومڕاترە کە شوێنی

ئارەزوەکانی بکەوێت بەبێ ڕێنمایی لە خوای گەورەوە، بە ڕاستی خوای گەورە ڕێنمایی خەڵکی ستەمکار ناکات.

خوای گەورە لەم ئایەتە پیرۆزەدا روونی کردەوە کە خەڵکی بە گوێرەی ئەو شتەی کە خوای گەورە پێغەمبەری (ﷺ) بۆ ناردووە لە هیدایەت و دینی راست دوو بەشن: بەشێکیان وەڵامدەرەوەن بۆ خواو پێغەمبەرەکەی (ﷺ) وە بەشی دووەمیان شوێن کەوتوی ئارەزوەکانێتی، وە خوای گەورە پێمانی راگەیاند کە هیچ کەس لەو کەسە گومڕاتر نیە کە شوێنی ئارەزوەکانی دەکەوێت بەبێ ڕێنمایی لە خوای گەورەوە، بۆیە داواکارین لە خوای گەورە پارێزراومان بکات لە شوێن کەوتنی ئارەزوو هەروەکو چۆن داوای لێدەکەین کە ئێمەو ئێوە وهەموو برایانمان بگێڕێت لەو کەسانەی کە وەڵامدەرەوەن بۆ خوا و پێغەمبەرەکەی (ﷺ)، وە بە گەورە دانەری شەریعەتەکەین، وە ئاگادارکەرەوەن لە هەموو ئەو شتانەی کە پێچەوانەی شەریعەتەکەیەتی لە داهێنراوو ئارەزووەکان.

إنه جواد كريم وصلى الله وسلم على عبده ورسوله نبينا محمد
وآله وأصحابه وأتباعه بإحسان الى يوم الدين.
والحمد لله الذى بنعمته تتم الصالحات...

تەواو بووم لە وەرگێڕانی ئەم نامیلکە بەسودە

لە ڕۆژی شەممە بەرواری

١٣ی جمادي الآخرة ١٤٢٤ك

بەرامبەر (٢٠٠٣/٨/١٢ز)

صلاح الدين عبد الكريم